

πίναξ ἐρωτήσεις περιέχει ρλγ'. Ἄλλ' αἱ ἀποκρίσεις εἰσι μόνον ρκβ', φύλλων τινῶν ἐκπεσόντων ἐν τῷ τέλει. Σύγκειται δὲ ἐκ φύλλων 209 ἐν τμήματι τετάρτου, γραφὴν ἐμφαίνον τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Β.

ΙΗ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

Τεῦχος ἐν φύλλῳ περιέχον φύλλα 366, γεγραμμένον περὶ τὴν Γ' ἑκατονταετηρίδα. Ἔνεστι δ' ἐν αὐτῷ ταῦτα:

α') Εἰς τὸν α' καὶ ιδ' Ψαλμὸν, ἐνθα καὶ Κατὰ τοκίζόντων, Ὀμιλία Γ'. β') Εἰς τὸ «Πρόσεχε σεαυτῷ». γ') Κατὰ πλουτούντων. δ') Κατὰ πλουτούντων, Λόγος Β'. ε') Εἰς τοὺς Ψαλμοὺς ζ', κη', κθ', λβ', λγ', λς', μδ', με', μη', νθ', ξα', ριδ', ριέ', ρλβ', Ὀμιλίαι ΙΕ'. ς') Περὶ νηστείας, Λόγοι Β'. ζ') Κατὰ μεθύοντων. η') Περὶ ὀργῆς, Πρὸς τινα εὐεπιπτώτως περὶ τὸ πάθος ἔχοντα. θ') Περὶ φθόνου. ι') Περὶ τοῦ πῶς δεῖ σωφρόνως καὶ εὐσεβῶς ζῆν. ια') Περὶ τοῦ μὴ προσηλωθῆαι τοῖς βιωτικοῖς, καὶ περὶ τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ ἐξω τῆς ἐκκλησίας. ιβ') Περὶ εὐχαριστίας. ιγ') Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν, καὶ Περὶ εὐχαριστίας, Λόγος Β'. ιδ') Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν. ιε') Εἰς τό: "Οτι οὐκ ἔστιν αἰτιὸς τῶν κακῶν ὁ θεός. ις') Περὶ Παρθενίας. ιζ') Ὀμιλία Παραμυθητικὴ ἀσθενοῦντι. ιη') Περὶ ἐλέους καὶ κρίσεως. ιθ') Ὀμιλία ῥηθεῖσα ἐν Λακίζοις. κ') Ὀμιλία ἐν λιμῷ καὶ ἀνυχμῷ. κα') Εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν. κβ') Ὀμιλία προτρεπτικὴ εἰς τὸ βάπτισμα. κγ') Ὀμιλία εἰς φωτιζομένους. κδ') Περὶ Τριάδος, καὶ εἰς Μάρτυρα μάρτυρα. Ἐλέχθη δὲ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ. κε') Εἰς τὰ ὕδατα καὶ Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα. κς') Εἰς τοὺς ἀγίους Τεσσαράκοντα μάρτυρας. κζ') Εἰς Γόρδιον μάρτυρα. κη') Εἰς Βαρλαάμ μάρτυρα. κθ') Περὶ πίστεως. λ') Εἰς τό: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος». λα') Κατὰ Σαβελλιανῶν καὶ Ἀρειανῶν καὶ τῶν Ἀνομοίων. λβ') Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τρεῖς θεοὺς καταγγέλλεσθαι. λγ') Εἰς τὰ κατὰ τὸν Κάιν ἐπτὰ ἐκδικούμενα. λδ') Εἰς τό: "Οτι ἀκατάληπτός ἐστιν ὁ θεός. λε') Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων. λς') Πρὸς Παρθένον ἐκπεσοῦσαν. λζ') Εἰς μονάζοντα ἐκπεσόντα. λη') Πρὸς Οὐρβανίκιον μονάζοντα. λθ') Πρὸς τὸν αὐτόν, Περὶ ἐγκρατείας. μ') Πρὸς Χίλωνα ἰδιον μαθητήν. μα') Πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Δύσεως. μβ') Πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Δύσεως. μγ') Πρὸς τοὺς Δυτικούς. μδ') Πρὸς τοὺς ἐν Σωζοπόλει. με') Ἐπιστολὴ εἰς τὸν μέγαν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, Περὶ ἀσκήσεως. μς') Πρὸς Ἀμφιλόχιον παρὰ Ἡρακλείδους. μζ') Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ὀρκοῦν. μη') Εἰς τὸ ῥητόν τοῦ Εὐαγγελίου: «Τὴν δὲ ὄραν ἐκείνην ἢ τὴν ἡμέραν οὐδεὶς οἶδεν, εἰμὴ ὁ Πατήρ». μθ') Πρὸς τὰς Κανονικάς. ν') Πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους τοῦ μὴ χειροτονεῖν ἐν δώροις. να') Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα. νβ') Πρὸς Συμπλικίαν Συγκλητικὴν αἰρετικὴν, Κατὰ εὐνούχων δούλω αὐτῆς ὑβρισάντων τὸν ἅγιον. νγ') Ὑποτύψεις ἀσκήσεως. νδ') Προόμιον. νε') Περὶ πίστεως. νς') Πρόλογος ἀσκητικός. νζ') Πρόλογος ἕτερος Ἀσκητικῶν διατάξεων τῶν κατὰ πλάτος ἐκτεθέντων παρ' αὐτοῦ κεφαλαίων. νη') Ἀρχὴ τῶν κατ' ἐπιτομὴν Ἀσκητικῶν κεφαλαίων. νθ') Καὶ ὅσα ἐπιτίματα τοῖς ἁμαρτάνουσιν. ζ') Ἐπιστολὴ πρὸς Κανονικὴν. ζα') Περὶ τοῦ πῶς δεῖ κοσμεῖσθαι τὸν μοναχόν. ζβ') Λόγος ἀσκητικός καὶ παραίνεσις περὶ ἀποταγῆς βίου καὶ τελειώσεως πνευματικῆς. ζγ') Ἀσκητικαὶ διατάξεις πρὸς τε τοὺς ἐν κοιτοβίοις καὶ τοὺς κατὰ μόναν

ἀσκουμένους. ξδ') Ὀμιλία εἰς τὴν Ἑξαήμερον. ξε') Πρὸς Λητώιον περὶ τῆς ἀληθοῦς παρθερίας.

ΙΘ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἔστι τὸ τεῦχος τοῦτο σχήματος τετάρτου μεγάλου, ὑπὸ τριῶν διαφόρων χειρῶν γεγραμμένον περὶ τὴν ΙΓ' πιθανῶς ἑκατονταετηρίδα, ἐκ φύλλων δὲ 271 συγκείμενον. Περιέχονται ἐν αὐτῷ τάδε:

α') Προδιαλαλία καὶ Προεισηγήσεις τῶν Ἀσκητικῶν Ὑποτυπώσεων. β') Ὑποτύψεις ἀσκήσεως, Πρόλογος. γ') Προόμιον περὶ κρίσεως Θεοῦ. δ') Περὶ πίστεως. ε') Περὶ τῶν ὑπὸ τῆς θείας Γραφῆς ἀπηγορευμένων ἢ ἐγκεκριμένων. Εἰσὶ δὲ ὄροι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν περὶ τῶνδε, ἃ καὶ εἰσι κεφάλαια ΙΙ' κείμενα κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. ς') Πρόλογος, ἐν ᾧ τίς ὁ σκοπὸς τῆς ἀσκήσεως. ζ') Ὅροι κατὰ πλάτος. η') Κεφάλαια τῶν κατὰ πλάτος ὄρων, ἅτινά εἰσιν ὁμοῦ ΝΕ', κείμενα κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. θ') Πρόλογος ἀσκητικός. ι') Προόμιον τῶν κατ' ἐπιτομὴν ὄρων. ια') Κεφάλαια τῶν ὄρων τῶν κατ' ἐπιτομὴν, ἃ καὶ εἰσιν ὁμοῦ ΤΙΓ', κείμενα καὶ αὐτὰ ὁμοίως. ιβ') Περὶ βαπτίσματος· ὅτι δεῖ πρῶτον μαθητευθῆναι τῷ Κυρίῳ, καὶ τότε καταξιωθῆναι τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. ιγ') Ὅτι δεῖ τὸν ἀναγεννηθέντα διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τρέφεσθαι λοιπὸν τῇ μετελήψει τῶν θείων μυστηρίων. ιδ') Κεφάλαια τοῦ Β' Λόγου τεμνομένου εἰς κεφάλαια ΙΖ'. ιε') Περὶ πίστεως. ις') Διατάξεις πρὸς τοὺς ἐν κοινοβίῳ καὶ κατὰ μόνας ἀσκοῦντας. ιζ') Ἐπιστολὴ πρὸς Χείλωνα τὸν αὐτοῦ μαθητήν. ιη') Λόγος ἀσκητικός. ιθ') Παραίτησις περὶ ἀποταγῆς βίου καὶ τελειώσεως πνευματικῆς. κ') Περὶ ἀσκήσεως· πῶς δεῖ κοσμεῖσθαι τὸν μοναχόν. κα') Νουθεσία πρὸς τοὺς νέους. κβ') Πρὸς μοναχὸν ἐκπεσόντα. κγ') Ἐπιτίμια πρὸς μοναχοὺς. κδ') Περὶ τῆς ἐν παρθερίᾳ ἀληθοῦς ἀφθορίας, πρὸς Λητώιον ἐπίσκοπον Μελιτηνῆς. Ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ τεύχους εὑρηγται οἱ ἐξῆς στίχοι:

Τὸν νοῦν ἀληθῶς χωρίσας πάσης ὕλης,
Πηγὴν ἔδειξας ὀρθοδόξων δογμάτων,
Βλύζουσαν ὄντως τῇ ῥοῇ τῶν φθεγμάτων,

Τοὺς χρυσολαμπεῖς καὶ θεοφθόγγους λόγους·
5 Ἐξ ἧς ποτίζων εὐσεβῶν τὰς καρδίας,
Σοφῶς ὀδηγεῖς πρὸς τρίβους θείας, Πάτερ.

Κ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν φύλλῳ ὀρθῶς γεγραμμένον τῷ 1082 σωτηρίῳ ἔται, ὡς δηλοῖ τὸ ἐν τέλει φερόμενον σημεῖωμα τοῦτο: «Ἐτελειώθη αὕτη ἡ δέλτος μηνὸς Ὀκτωβρίου κβ', Ἰνδικτιῶνος ε', ἔτους ςρβ', βασιλεύοντος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ». Περιέχει δὲ τὰ Ἀσκητικά τοῦ θείου Πατρὸς ἐν φύλλοις 357. Προσέθηκε δ' ὁ ἀντιγραφεὺς ἐν τοῖς τέσσαρσι τελευταίοις φύλλοις καὶ γνωμικά τινα ἐκ λόγων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ πρὸς Ἡρώνα τὸν φιλόσοφον ἀπηνησμένα, ἐπιγράψας: «Γνωμικά τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου».

ΚΑ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν φύλλῳ, περὶ τὴν ΙΑ' γεγραμμένον ἑκατονταετηρίδα, περιλαμβάνον δὲ φύλλα 461.

Ἐν τῇ ἀρχῇ εὔρηται ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐπὶ χάρτου βαμβακίνου ἐζωγραφημένη, ὑπὸ μεταγενεστέρου δὲ τινος προσαρμοσθεῖσα. Περιέχονται δ' ἐν αὐτῷ τάδε:

α') Ὀμιλῖαι ΙΖ' εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, ἤτοι τὸν α', ζ', ιδ', κη', κθ', λβ', λγ', λζ', μδ', με', μη', νθ', ξα', ριδ', ριε'. β') Εἰς τὸ ρητὸν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου, περὶ πλουτούντων. γ') Περὶ πλεονεξίας. δ') Εἰς τό: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος». ε') Περὶ εὐχαριστίας. ς') Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν, καὶ εἰς τὰ λειπόμενα τῆς προλεχθείσης Ὀμιλίας περὶ εὐχαριστίας. ζ') Ὅτι οὐκ ἔστιν αἰτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός. η') Εἰς τό: «Πρόσεχε σεαυτῷ». θ') Κατὰ ὀργιζομένων. ι') Περὶ φθόνου. ια') Περὶ πίστεως. ιβ') Ὀμιλία ῥηθεῖσα ἐν Λακίμοις. ιγ') Πρὸς τοὺς κέους, ὅπως ἂν ἐξ ἐλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων. ιδ') Ὀμιλία ῥηθεῖσα ἐν λιμῷ καὶ ἀνυμῷ. ιε') Περὶ νηστείας. ις') Περὶ νηστείας. ιζ') Περὶ μεθύντων. ιη') Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παρομιῶν. ιθ') Ὀμιλία προτρεπτικὴ εἰς τὸ βάπτισμα. κ') Ἐγκώμιον εἰς τοὺς Μ' μάρτυρας. κα') Εἰς Γόρδιον τὸν μάρτυρα. κβ') Εἰς Βαρλαάμ τὸν μάρτυρα. κγ') Πρὸς παρθένον ἐκπεσοῦσαν. κδ') Πρὸς μονάζοντα ἐκπεσόντα. κε') Εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν. κς') Πρὸς τοὺς συκοφαντοῦντας αὐτὸν ὅτι τρεῖς Θεοὺς λέγει. κζ') Κατὰ Σαβελλιανῶν, Ἀρείου, καὶ τῶν Ἀνομοίων.

ΚΒ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐν τῷδε τῷ τεύχει περιλαμβάνονται τὰ ἀκόλουθα:

α') Ὀμιλῖαι ΙΓ' εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, ἤτοι τὸν α', ζ', ιδ', κη', κθ', λβ', λγ', λζ', μδ', με', μη', ξα'. β') Ὀμιλία εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν. γ') Ὀμιλία προτρεπτικὴ εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα. δ') Ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους Τεσσαράκοντα μάρτυρας. ε') Εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Γόρδιον. ς') Εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Βαρλαάμ Ἐγκώμιον. ζ') Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα. Μετὰ δὲ ταῦτα τάσσονται καὶ τὰ ἐξῆς: η') Ἀνωνύμου [Σωφρονίου Ἱεροσολύμων] Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, τῆς ἀπὸ ἐταιρίδων ὁσίως ἀσκησάσης κατὰ τὴν ἔρημον. θ') Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τό: «Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία», καὶ ὅπως χρῆ προσιέναι τοῖς μυστηρίοις τοῦ Χριστοῦ. Καὶ περὶ τοῦ νηφόντως καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι. Καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης. Καὶ περὶ τοῦ μὴ ἀτάκτως γελᾶν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα ἐν ἐκκλησίᾳ ἱσταμένους. ι') Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου Λόγος εἰς τὴν Γέννησιν (ἐλλιπὴς ἐστὶ τοῦ τέλους). ια') Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας Περὶ νηστείας, Λόγος πρῶτος. ιβ') Περὶ νηστείας, Λόγος δεύτερος. ιγ') Εἰς τό: «Πρόσεχε σεαυτῷ». ιδ') Περὶ εὐχαριστίας. ιε') Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν. ις') Εἰς τό: Οὐκ ἔστιν αἰτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός. ιζ') Περὶ ὀργῆς, λεχθεῖσα πρὸς τινα εὐεμπτότως ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος. ιη') Περὶ φθόνου. ιθ') Εἰς τὸ ρητὸν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου, Περὶ πλουτούντων, Λόγος πρῶτος. κ') Περὶ πλουτούντων, Λόγος δεύτερος. κα') Ὀμιλία ἐν λιμῷ ῥηθεῖσα καὶ ἀνυμῷ. κβ') Ὀμιλία κατὰ μεθύντων. Ἔστι μὲν οὖν τὸ τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου μεγάλου, ἐκ φύλων 301 συγκείμενον, ὑπὸ τριῶν δὲ διαφόρων ἀλλὰ συνηλικιωτῶν χειρῶν συναποτελεσθέν, ἴσως περὶ τὴν ΙΓ' ἀρχομένην ἑκατονταετηρίδα. Καὶ ἐν μὲν τῷ ἐξωφύλλῳ τῆς ἀρχῆς φέρεται τὸ σημεῖωμα τόδε: «Ἡ τοῦ μεγάλου καὶ ὑψηλοτάτου καὶ θείου Βασιλείου βιβλος εἰσὶν ἐν τινὶ μελισσῶνι, τὰ ἄριστα τῶν ἀνθισμάτων βρίθοντι»· καὶ δι' ἄλλης χειρός: «Τὸ παρὸν

ιερόν βιβλίον ἀφιερῶθη παρὰ τοῦ τιμιωτάτου ἀνδρός κυροῦ Δωροθέου καὶ πρωτοσυγκέλλου ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας». Ἐπὶ δὲ τῆς ὥας τοῦ 226 φύλλου χεὶρ ἀμαθοῦς ἔγραψε ταῦτα: «Ἡ βασιλεία μου διορίζεται διὰ τὸν παρόντα ἀργυρόβουλλον ὀρισμὸν αὐτῆς, ἀπολύει καὶ ἐνεργετῆι πρὸς τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Παρτοκράτορος τὸ χωρίον τῆς Βάλτουκας εἰς τὸν Μωρέαν διὰ τὴν ψυχὴν τῶν ἀθθεντῶν μου τῶν βασιλέων, τῶν γονέων μου». Ἐν δὲ τῷ τέλει ἀναγινώσκονται οἱ ἐξῆς στίχοι:

Βέλτιστον οὐδὲν ἢ γραφῆς τέλος·
Βέλτιστον οὐδὲν ἢ καλῶν γινῶσις·
Γένος γὰρ ἡμῶν ἢ λόγων βρῶσις τρέφει,

Δῶρον βροτοῖς νέμουσα τὴν πανδαισίαν·
5 Ἐν ἧ ποθεινὸς τοῖς βροτοῖς ἐστιάτωρ
Ὁ παμμέγιστος Βασίλειος τυγχάνει.

ΚΓ΄.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τὸ τεῦχος ἐστὶν ἐν σχήματι τετάρτου μικροῦ, γεγραμμένον περὶ τὴν Π΄ ἑκατονταετηρίδα· σύγκειται δὲ ἐκ φύλλων 294 καὶ περιέχει:

α΄) Ὀμιλίαι ΙϚ εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, ἤτοι τὸν α΄, ζ΄, ιδ΄, κη΄, κθ΄, λβ΄, λγ΄, λζ΄, μδ΄, μέ, μη΄, νθ΄, ξα΄, ριδ΄, καὶ ριέ΄. β΄) Εἰς τὸ ῥητόν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου. γ΄) Εἰς τό: «Πρόσεχε σεαυτῷ». δ΄) Ὅτι οὐκ ἐστὶν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός. ε΄) Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν. ς΄) Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας. ζ΄) Περὶ νηστείας, Λόγον Α΄. η΄) Περὶ νηστείας, Λόγον Β΄. θ΄) Κατὰ μεθυόντων. ι΄) Κατὰ ὀργιζομένων. ια΄) Περὶ φθόνου. ιβ΄) Περὶ εὐχαριστίας. ιγ΄) Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν καὶ εἰς τὰ λειπόμενα τῆς προλεχθείσης Ὀμιλίας περὶ εὐχαριστίας. ιδ΄) Εἰς Γόρδιον μάρτυρα. ιε΄) Εἰς τοὺς Μ΄ μάρτυρας. ις΄) Εἰς Βαρλαάμ τὸν μάρτυρα. ιζ΄) Ὀμιλίαν ῥηθεῖσαν ἐν Λακίζοις. ιη΄) Ὀμιλίαν εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν. ιθ΄) Ὀμιλίαν προτρεπτικὴν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα. κ΄) Περὶ Πίστεως. κα΄) Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. κβ΄) Κατὰ Σαβελλιανῶν, καὶ Ἀρείου, καὶ τῶν Ἀνομοίων. κγ΄) Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἐλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων. κδ΄) Ὀμιλίαν ἐν λιμῷ καὶ ἀνχημῷ. κε΄) Ὀμιλίαν περὶ τοῦ μὴ προσηλωσθαι τοῖς βιωτικοῖς, καὶ περὶ τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ ἐξώθεν τῆς ἐκκλησίας. κς΄) Περὶ ταπεινοφροσύνης.

ΚΔ΄.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τὸ τεῦχος τοῦτο, καλλιγράφου χειρὸς ἔργον, περιλαμβάνει φύλλα 273, σχῆμα ἔχον τετάρτου, γραφὴν πιθανῶς περὶ τὴν Θ΄ ἢ γοῦν τὴν Γ΄ ἑκατονταετηρίδα. Ὁ δὲ προτεταγμένος πίναξ καὶ τὸ τελευταῖον φύλλον εἰσὶ νεωτέρας χειρὸς προσθήκη. Περιέχονται δὲ ἐν αὐτῷ τάδε:

α΄) Ὀμιλίαι ΙΕ εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, ἤτοι τὸν α΄, ζ΄, ιδ΄, κη΄, κθ΄, λβ΄, λγ΄, μδ΄, μέ, μη΄, νθ΄, ξα΄, ριδ΄, καὶ ριέ΄. β΄) Εἰς τό: «Πρόσεχε σεαυτῷ». γ΄) Περὶ πλουτούντων. δ΄) Κατὰ πλουτούντων. ε΄) Περὶ νηστείας, Λόγος Α΄. ς΄) Περὶ νηστείας, Λόγος Β΄. ζ΄) Κατὰ μεθυόντων. η΄) Περὶ ὀργῆς, λεχθεῖσα πρὸς τινα εὐεπτῶτως [γρ. εὐεμπῶτως] ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος. θ΄) Περὶ φθόνου. ι΄) Περὶ εὐχαριστίας. ια΄) Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν, καὶ Περὶ εὐχαριστίας. ιβ΄) Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν. ιγ΄) Εἰς τό: «Ὅτι οὐκ ἐστὶν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός». ιδ΄) Ὀμιλία ῥηθεῖσα ἐν Λακίζοις. ιε΄) Ὀμιλία ἐν λιμῷ καὶ ἀνχημῷ. ις΄) Εἰς τοὺς ἀγίους Τεσσαράκοντα μάρτυρας. ιζ΄) Εἰς Γόρδιον μάρτυρα. ιη΄) Εἰς Βαρλαάμ

τὸν μάρτυρα. ιθ') *Εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν.* κ') *Εἰς τὸ ἅγιον τοῦ Χριστοῦ Βάπτισμα.* κα') *Περὶ πίστεως.* κβ') *Εἰς τό: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος».* κγ') *Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τρεῖς Θεοὺς καταγγέλλεσθαι.* κδ') *Εἰς [τὰ] κατὰ τὸν Κάιν ἐπτὰ ἐκδικούμενα¹.* κε') *Πρὸς μονάζοντα ἐκπεσόντα.*

ΚΕ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου ἐκ φύλλων 184 συγκείμενον, περιέχον δὲ μόνον τὸν ἐξῆς Λόγον τοῦ θείου Πατρὸς, γραφὴν ἐμφαίνοντα τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος:

α') *Περὶ τῆς ἐν παρθενίᾳ ἀληθοῦς ἀφθορίας, πρὸς Αἰτωκὸν ἐπίσκοπον Μελιτηνῆς, οὗ μέντοι λείπει τὸ τέλος.* Εἰθ' οὕτω δὲ περιέχεται: β') *Ἑρμηνεία εἰς τό: «Χριστὸς γεννᾶται» συγγραφεὶσα παρὰ Ἰωάννου Γεωμέτρου τοῦ σοφωτάτου².* Ἡ ἑρμηνεία δὲ αὕτη τεχνικὴ ἐστὶν ἀνάλυσις εἰς τὸν: *«Εἰς τὰ Θεοφάνεια εἰποῦν Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος»* Λόγον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, καὶ ἄρχεται ὡδε: *«Ὁ λαμπρὸς οὗτος, καὶ παρὰ πᾶσι, καὶ διὰ πάντων περιβόητος Λόγος (συνεξῆρται γὰρ σχεδὸν τῇ ἐορτῇ καὶ ὁ λόγος), ὅτι μὲν τῶν τριῶν ἔχεται τῆς τέχνης εἰδῶν· οὐ γὰρ παρηγυρίζει μόνον ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς καὶ ἐν προομιῶς λαμπρῶς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ προοίμια συμβουλεύει διαπρεπῶς κτλ.»* Ἔστι δὲ ἡ ἑρμηνεία γραφὴ τῆς ΙΓ' φθινούσης ἢ τῆς ΙΔ' ἀρχομένης ἑκατονταετηρίδος.

ΚϚ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου μικροῦ ἐκ 202 φύλλων ἀπαρτιζόμενον, ἐλλειπὲς δὲ ἐπτὰ φύλλων ἐν τῇ ἀρχῇ. Γέγραπται περὶ τὴν ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα καὶ περιέχει: *Ἑρμηνείαν εἰς τὸν Προφήτην Ἠσαΐαν.*

ΚΖ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐν τῷδε τῷ τεύχει περιέχονται τὰ ἐφεξῆς: α') *Ὀμιλία εἰς τὴν Ἑξαήμερον Α'.* β') *Περὶ*

¹ Ὁ Λόγος αὗτος οὐκ ἔστι πλήρης· λείπεται γὰρ ἐν τῷ μέσῳ φύλλα τινά, ἐν οἷς καὶ ὁ *Εἰς παρθένον σφαλεῖσσαν* περιέληπτο, οὐ μικρὸν τι καταλείπεται ἐν τοῖς ἐπομένοις φύλλοις.

² Ἰωάννης ὁ Γεωμέτρης ἤκμαζε κατ' ἀρχομένην τὴν Ι' ἑκατονταετηρίδα, καὶ συνέγραψε *Παράδεισον νέον* εἰς τετράστιχα, ἐκδοθέντα τὸ πρῶτον ὑπὸ Φρ. Μορελλίου ἐν Παρισίοις τῷ 1595 [βλ. Καβίου (Cave) *Ἱστορ. Φιλολογ. τῶν ἐκκλησ. Συγγρ.* τόμ. Β', Διατρ. Α', σελ. 10.—Πρὸβλ. καὶ Φαβρικ. *Ἑλλην. Βιβλιοθ.* τόμ. Ζ', σελ. 715, καὶ Θ', σελ. 26], καὶ μετὰ μικρὸν λατινιστὶ μόνον ὑπὸ τοιάνδε ἐπιγραφῆν: *Joannis Geometrae christiani poetae Graeci Paradisus. Lutet. 1597*. Τοῦ δ' αὐτοῦ φέρονται καὶ: *Ὕμνοι τέσσαρες εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον*, ἐκδομένοι ἐν τῷ Σώματι τῶν παλαιῶν *Ἑλλήνων Ποιητῶν* [τόμ. Δ', σελ. 746—751. Genev. 1614], καὶ τῷ: *Poetae Graeci Christiani* [σελ. 212—230. Lutet. Paris. 1609], καὶ: *Λόγος εἰς τὸ Πάθος τοῦ Χριστοῦ*, οὐ μνημονεύει Ἀλλάτιος ἐν τῇ περὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν Συμεῶνων Διατριβῇ [De Symeon. scriptis Diatriba, σελ. 94], καὶ Καβίος [ἐνθὰ ἄνωτ.]. Ἀλλὰ καὶ: *Ἐξηγήσεις εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον* ἐφιλοπόνησεν ὁ Γεωμέτρης, συμπεριλημμένας οὔσας ἐν τῇ τοῦ Νικήτα Διακόνου καὶ διδασκάλου τῆς Μ. Ἐκκλησίας Συναγωγῇ ἐξηγήσεων εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον Εὐαγγέλιον, τῇ ἐκδοθείσῃ ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς καρδινάλειος Ἀγγέλου Μαΐου ἐν τόμῳ Θ' τῆς Νέας συλλογῆς ἀρχαίων Συγγραφέων [Scriptor. veter. nova collectio, τόμ. ΙΧ, σελ. 626—722. Rom. 1837]. Ὁ δ' αὐτὸς ἐπελέγετο καὶ *Φιλόκαλος*, εἰς ὧν τῶν ἐξηγητῶν τῆς Ἑρμογένους Ῥητορικῆς [βλ. Ἀθαν. Παρίου, *Ῥητορ. Πραγμ.* σελ. 530]. Ἐν δὲ τόμῳ ΡϚ' τῆς *Ἑλλην. Πατρολογίας* τοῦ Migne, σελ. 811—1002 συμπεριελήφθησαν πάντα τὰ μέχρι τοῦ 1863 ἐκδομένα πονήματα τοῦ Γεωμέτρου, ἐξ ὧν βλέπομεν ὅτι ἡ ἐν τῷ τεύχει τῷδε ἐμπεριλαμβανὴ Ἑρμηνεία ἐστὶν ἀνέκδοτος.

τοῦ: « Ἀόρατος ἦν ἡ γῆ καὶ ἀκατασκεύαστος ». γ') Περὶ τῶν πρώτων τῆς Γενέσεως. δ') Περὶ τῆς συναγωγῆς τῶν ὑδάτων. ε') Περὶ βλαστήσεως τῆς γῆς. ς') Ὁμιλία ἕκτη. ζ') Ὁμιλία ἑβδόμη. η') Ὁμιλία ὀγδόη. θ') Ὁμιλία ἐννάτη¹. ι') Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἐπισκόπου Καισαρείας [γρ. Γρηγορίου Νύσσης] Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γένεσεως². ια') Τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου [γρ. Γρηγορίου] Εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀνθρώπου. ιβ') Ὁμιλίαι ΙΓ' εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, ἦτοι τὸν α', ζ', ιδ', κη', κθ', λβ', λγ', λζ', μδ', με', μη', ρθ', ξα', ριδ', καὶ ριε'. ιγ') Εἰς τό: « Πρόσεχε σεαυτῷ ». ιδ') Εἰς τὸ ρητόν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου: « Καθελὼ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω ». ιε') Κατὰ πλουτούντων. ις') Περὶ νηστείας, Ὁμιλία Α'. ιζ') Περὶ νηστείας, Ὁμιλία Β'. ιη') Κατὰ μεθυόντων. ιθ') Περὶ ὀργῆς, λεχθεῖσα πρὸς τινα εὐεμπτότως ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος. κ') Περὶ φθόνου. κα') Περὶ εὐχαριστίας. κβ') Ὁμιλία εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν, καὶ εἰς τὰ λειπόμιστα τῆς προλεχθείσης Ὁμιλίας περὶ εὐχαριστίας. κγ') Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν. κδ') Ὁμιλία προτρεπτικὴ εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα. κε') Ὁμιλία ὅτι: « Οὐκ ἔστι τῶν κακῶν αἷτιος ὁ θεός ». κς') Ὁμιλία ρηθεῖσα ἐν Λακίζοις. κζ') Ὁμιλία ρηθεῖσα ἐν Λυμῶ καὶ ἀρχιμῶ. κη') Ὁμιλία περὶ πίστεως. κθ') Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Γόρδιον. λ') Ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους Τεσσαράκοντα μάρτυρας. λα') Ὁμιλία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον. λβ') Κατὰ Σαβελλιανῶν, καὶ τῶν Ἀνομοίων. λγ') Περὶ τοῦ μὴ προσηλωσθαι τοῖς βιωτικοῖς. Καὶ περὶ τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ ἐξώθεν τῆς ἐκκλησίας. λδ') Πῶς δεῖ σωφρονεῖν, καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης. λε') Πρὸς Ὀπτιμον ἐπίσκοπον, περὶ τοῦ: « Πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάλιν ἐπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει », καὶ εἰς τό: « Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία ». λς') Πρὸς παρθένον ἐκπεσοῦσαν. λζ') Εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Βαρλαάμ. λη') Ὁμιλία ὅτι ἀκατάληπτός ἐστιν ὁ θεός. λθ') Ὁμιλία εἰς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἐλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων. μ') Ὁμιλία εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα. μα') Ὁμιλία εἰς μονάζοντα ἐκπεσόντα. μβ') Πρὸς τοὺς συκοφαντοῦντας ἡμᾶς ὅτι τρεῖς θεοὺς λέγομεν. μγ') Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Δύσεως. μδ') Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Μάμαντα. με') Ὁμιλία περὶ ἐλέους καὶ κρίσεως. μς') Ὁμιλία εἰς τὴν Γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔστι δὲ τὸ τεῦχος ἐν φύλλῳ φέρον πολλαχοῦ ἐπὶ τῆς ὥας περιλήψεις διαφόρων ἀξιοσημειώτων χωρίων τῶν Θ' πρώτων Ὁμιλιῶν τοῦ θείου Πατρὸς, πορφυροῖς κεφαλαίοις γράμμασι γεγραμμένας, καὶ τινα βραχύτατα σχόλια εἰς αὐτάς, ἀφ' ὧν παρατιθέμεθα ταῦτα οἷον, ἐν τῇ Ε' Ὁμιλίᾳ, ἐνθα ὁ λόγος περὶ τῶν τῆς γῆς καρπῶν, εἰς τὸ χωρίον: « Τινὰ μὲν γυμνὰ πέπτειται τῷ ἡλίῳ, τινὰ δὲ ἐν ἐλύτροις κεκαλυμμένα πληροῦται », σημειώται: « Ἐλυτρα κυρίως λέγεται τὰ σκεπάσματα τῶν ὀστρέων ». Καὶ ἐν τῇ Γ' Ὁμιλίᾳ, ἐν τῷ περὶ ἀνθηλίων: « Ἀνθήλιος λέγεται ἡ νεφέλη ἢ πυρὰ [ἰσ. πυρῆρά] ἢ φοινικίζουσα ». Καὶ μετὰ τέσσαρα φύλλα, ἐν τῇ αὐτῇ Ὁμιλίᾳ εἰς τὸ περὶ τοῦ ἐγγινομένου πνίγους ἐκ τῆς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐκπυρώσεως, σημειοῦται: « Τοῦ πνίγους, τοῦ καύματος. Πνιγεύει γὰρ ὁ κλίβανος. Ἐντεῦθεν καὶ Πεπνιγεμένη ὄρνις, ἢ ἐπὶ κλιβάνῳ ὀπτηθεῖσα κτ.λ. ». Γέγραπται

¹ Ἐν τῷ τέλει τῆς Ὁμιλίας ταύτης ὑπογράφεται τὸ ἐξῆς σημείωμα: « Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, τῷ ἐλαχίστῳ καὶ εὐτελεῖ ἐν μοναχοῖς ταπεινῷ Μιχαὴλ πρεσβυτέρῳ καὶ ἐκκλησιάρχῃ τῆς εὐαγοῦς Λαύρας τοῦ Καμελαυκά ». Ἄλλ' ὁ χαρακτήρ τῆς γραφῆς νεώτερός ἐστι τῆς τοῦ χειρογράφου ἡλικίας.

² Ὁ προτεταγμένος τοῦ χειρογράφου πίναξ ἀναφέρει τὸν Λόγον τοῦτον ὡς καὶ τὸν παραυτίκα ἐπόμενον εἰς Γρηγόριον τὸν Νύσσης, οὕτως ἐχων: « Τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου Νύσσης εἰς τὴν γένεσιν τοῦ ἀνθρώπου Ὁμιλία δέυω ». Οὕτω δ' ἐπεγράφησαν οἱ Λόγοι ἀμφότεροι καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τεύχει. Ἄλλ' ἄλλος τις ἀπκλείψας τοῦ Γρηγορίου τοῦνομα ἀντικατέστησε τὸ τοῦ Βασιλείου, τίνι ποτὲ λόγῳ αὐτὸς οἶδεν.

δὲ τῷ 1079 σωτηρίῳ ἔτει, ὡς δηλοῖ ἡ ὀπισθεν τοῦ τελευταίου φύλλου τεθειμένη σημείωσις: «Ἔτος 579ζ', Ἰνδικτ. β'», καὶ περιέχει φύλλα 445.

ΚΗ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Σύγκειται τὸ τεῦχος ἐκ φύλλων 306 ἐν σχήματι τετάρτου μεγάλου, γεγραμμένον περὶ τὴν IB' ἑκατονταετηρίδα. Ἔστι μέντοι τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους ἑλλιπές, καὶ γραφικῶν ἀμαρτάδων ἀνάπλεων. Περιέχονται δ' ἐν αὐτῷ τάδε:

α') Ἐρμηνεῖται ἸϚ' εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, ἦτοι τὸν ζ', ιδ', κη', κθ', λβ', λγ', λζ', μδ', με', μη', ρθ', ξα', ριδ', καὶ ριε' α. β') Εἰς τό: «Πρόσεχε σεαυτῷ». γ') Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου τό: «Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω». Καὶ Περὶ πλεονεξίας. δ') Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας. ε') Περὶ νηστείας. ς') Περὶ νηστείας. ζ') Κατὰ μεθυσόντων. η') Περὶ ὀργῆς, πρὸς τινα εὐεμπτότως ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος. θ') Περὶ φθόνου. ι') Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν. ια') Περὶ πίστεως. ιβ') Πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἀύσεως. ιγ') Εἰς τὸ ὅτι: «Οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ θεός». ιδ') Περὶ εὐχαριστίας. ιε') Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν, καὶ εἰς τὰ λειπόμενα τῆς προλεχθείσης Ὀμιλίας περὶ εὐχαριστίας. ις') Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. ιζ') Εἰς Γόρδιον τὸν μάρτυρα. ιη') Εἰς τοὺς Μ' μάρτυρας. ιθ') Προτρεπτικὴ εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα. κ') Κατὰ Σαβελλιανῶν, Ἀρείου, καὶ τῶν Ἀνομοίων. κα') Περὶ τοῦ μὴ προσηλωσθαι τοῖς βιωτικοῖς καὶ περὶ τοῦ γενομένου ἐμπυρισμοῦ [ἄλλως: ἐμπρησμοῦ] ἐξωθεν τῆς ἐκκλησίας. κβ') Ὀμιλία πῶς δεῖ σωφρονεῖν. κγ') Ὀμιλία ῥηθεῖσα ἐν λιμῷ καὶ ἀνυμῷ. κδ') Ὀμιλία ῥηθεῖσα ἐν Λακίζοις. κε') Ὀμιλία πρὸς Ὀπτιμον ἐπίσκοπον, καὶ περὶ τοῦ: «Πᾶς ὁ ἀποκτείνων Κἀν ἐπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει»· καὶ εἰς τό: «Σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία». κς') Ὀμιλία πρὸς παρθένον ἐκπεσοῦσαν. κζ') Ὀμιλία εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν. κη') Ὀμιλία πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων. κθ') Περὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου. λ') Πρὸς τοὺς συκοφαντοῦντας αὐτὸν ὅτι τρεῖς θεοὺς λέγει. λα') Πρὸς Γρηγόριον τὸν θεολόγον περὶ βίου καταστάσεως. λβ') Πρὸς μονάζοντα ἐκπεσόντα. λγ') Ὀμιλία εἰς τό: «Ἐφύτευσεν ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ». λδ') Ὀμιλία εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα. λε') Ὀμιλία εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα. λς') Ὀμιλία εἰς τό: «Τὴν δὲ ὥραν ἐκείνην οὐδεὶς οἶδεν, εἰμὴ ὁ Πατήρ». λζ') Ὀμιλία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, καὶ εἰς τὴν Ἄρραν: «Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥαγεν». λη') Εἰς τὴν Ἀμνην Γενησαρέθ, καὶ εἰς Πέτρον τὸν Ἀπόστολον. λθ') Ἐγκώμιον εἰς Μάμαντα τὸν μάρτυρα. μ') Ὀμιλία εἰς τὴν τῶν Ἀποστόλων χειροτονίαν. μα') Εἰς τὴν ἄφραστον οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου. μβ') Ὀμιλία εἰς τὸν Ἀβραάμ².

ΚΘ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τὸ μὲν τεῦχος σύγκειται ἐκ φύλλων 400 ἐν σχήματι τετάρτου μεγάλου, ἡ δὲ γραφή καλλιγράφου ἅμα τε καὶ ὀρθογράφου χειρὸς ἐστὶν ἔργον ἐκπονηθὲν περὶ τὴν Θ', ὡς εἰκάζομεν, ἑκατονταετηρίδα. Ἔνεστι δ' ἐν αὐτῷ τάδε:

¹ Λεῖπει ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ τῆς τοῦ ιδ', φύλλων τινῶν ἐκρουέντων ἐκ μέσου.

² Ἑλλιπής ἐστὶ τοῦ τέλους.

α') Ὁμιλίαι ΙΕ' εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, ἤτοι τὸν α', ζ', ιδ', κη', κθ', λβ', λγ', λζ', μδ', με', μη', νθ', ξα', ριδ', καὶ ριέ'. β') Εἰς τό: «Πρόσεχε σεαυτῷ». γ') Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου, Κατὰ πλεονεξίας. δ') Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας. ε') Κατὰ τοκίζόντων. ς') Περὶ νηστείας, Λόγος Α'. ζ') Περὶ νηστείας, Λόγος Β'. η') Κατὰ μεθυόντων. θ') Περὶ ὀργῆς, πρὸς τινα εὐεμπτότως ἔχοντα πρὸς τὸ πάθος. ι') Περὶ φθόνου. ια') Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν. ιβ') Ὅτι: «Οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός». ιγ') Περὶ εὐχαριστίας. ιδ') Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν, καὶ εἰς τὰ λειπόμενα τῆς προλεχθείσης Ὁμιλίας περὶ εὐχαριστίας. ιε') Εἰς Γόρδιον μάρτυρα. ις') Εἰς τοὺς ἀγίους Τεσσαράκοντα μάρτυρας τοὺς ἐν Σεβαστείᾳ. ιζ') Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Βαρλαάμ. ιη') Ὁμιλία ῥηθεῖσα ἐν Λακίζοις. θ') Ὁμιλία προτρεπτικὴ εἰς τὸ βάπτισμα. κ') Περὶ πίστεως. κα') Περὶ τοῦ: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος». κβ') Πρὸς παρθένον ἐκπεσοῦσαν. κγ') Πρὸς μονάζοντα ἐκπεσόντα. κδ') Εἰς Μάμαν [γρ. Μάμαντα] τὸν μάρτυρα. κε') Πρὸς τοὺς συκοφαντοῦντας ἡμᾶς, ὅτι τρεῖς Θεοὺς λέγομεν. κς') Παραίνεσις χριστιανοῖς νέοις, ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων. κζ') Ὁμιλία ἐν λιμῷ ῥηθεῖσα καὶ ἀνχημῷ. κη') Κατὰ Σαβελλιανῶν, καὶ Ἀρείου, καὶ τῶν Ἀρομοίων. κθ') Περὶ τοῦ μὴ προσηλωσθαι τοῖς βιωτικοῖς, καὶ περὶ τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ ἐξωθεν τῆς ἐκκλησίας. λ') Περὶ ταπεινοφροσύνης. λα') Περὶ παρθενίας. λβ') Ἐπιστολὴ πρὸς Συμπλικίαν συγκλητικὴν αἰρετικὴν κατὰ εὐνούχων δούλων αὐτῆς ὑβρισάντων τὸν ἅγιον Βασίλειον. Ἐν τῷ τέλει δὲ τοῦ τεύχους εὐρηταὶ ἡ σημείωσις αὕτη: Ὡςπερ τοῖς πλέουσιν ἡδὺς ὁ λιμὴν, οὕτω καὶ τοῖς γράφουσι τὸ τέλος τοῦ βιβλίου».

Λ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τὸ μὲν τεῦχος ἐστὶν ἐν φύλλῳ, ἡ δὲ γραφὴ τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος. Περιέχει δὲ ἐν φύλλοις 274 ταῦτα:

α') Ὁμιλίαι ΙΖ' εἰς τοὺς Ψαλμοὺς. β') Περὶ νηστείας, Α'. γ') Περὶ νηστείας, Β'. δ') Εἰς τό: «Πρόσεχε σεαυτῷ». ε') Περὶ εὐχαριστίας. ς') Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν, καὶ εἰς τὰ λειπόμενα τῆς προλεχθείσης Ὁμιλίας τῆς περὶ εὐχαριστίας. ζ') Εἰς τό: «Οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός». η') Κατὰ ὀργιζομένων. θ') Περὶ φθόνου. ι') Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου: «Καθελῶ μου τὰς ὑποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω», καὶ Περὶ πλεονεξίας. ια') Πρὸς τοὺς πλουτοῦντας. ιβ') Ὁμιλίαν ῥηθεῖσαν ἐν λιμῷ καὶ ἀνχημῷ. ιγ') Εἰς τὴν Χριστοῦ Γέννησιν. ιδ') Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Παροιμιῶν. ιε') Ὁμιλίαν προτρεπτικὴν εἰς τὸ βάπτισμα. ις') Κατὰ μεθυόντων. ιζ') Περὶ πίστεως. ιη') Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον. θ') Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. κ') Εἰς Βαρλαάμ μάρτυρα. κα') Εἰς Γόρδιον μάρτυρα. κβ') Εἰς τοὺς Τεσσαράκοντα μάρτυρας. κγ') Ὁμιλίαν ῥηθεῖσαν ἐν Λακίζοις. κδ') Περὶ ταπεινοφροσύνης. κε') Περὶ τοῦ μὴ προσηλωσθαι τοῖς βιωτικοῖς, καὶ περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ. κς') Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἐλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων. Ἐν τέλει δὲ τοῦ τεύχους οἱ ἐξῆς ἀναγινώσκονται στίχοι:

Ἡ βιβλος αὕτη τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου,
 Τῆς κειμένης ἐγγιστα τῆς Ἀετίου,
 Ἀρχαϊκὴ δὲ τῆς μονῆς κλήσις Πέτρα¹.

¹ Ἡ μονὴ αὕτη, ἥς οὐδ' ἐλάχιστόν τι περιλειφθῆ σήμερον γνῶρισμα, ἔκειτο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ καλουμένου τὰ νῦν Πετρίου εἴτε Διπλοφανάρον. Ὑπῆρξε δὲ ὀνομαστή, καθότι ἐν αὐτῇ περιωρίζοντο αἱ τοῦ

ΛΑ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΝΕΩΝ ΠΑΤΡΩΝ

Τεύχος ἐν φύλλῳ καθαρῶς μὲν οὐχὶ δὲ καὶ ὀρθῶς γεγραμμένον περὶ τὴν ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα, ἐκ φύλλων 276 ἀπαρτιζόμενον. Περιέχει δέ :

α') Ἑρμηνείαν τοῦ Βασιλείου τούτου εἰς τοὺς ΙΓ' Προφήτας. Ἐν τῇ ἀρχῇ μέντοι λείπει ἢ εἰς τὸν Ὠσηὲ καὶ Ἀμώς ἐρμηνεία, φύλλων 32 ἐκπεσόντων. Ἀρχεται τοίνυν ἐκ τοῦ κεφ. ε', στίχου 3 τοῦ Μιχαίου, καὶ τελευτᾷ εἰς τὸν Δανιήλ, εἰς ὃν ὁμοῦς ἐρμηνεία οὐχ εὐρηται, εἰ καὶ ἐπιγέγραπται αὐτῷ: «Τὸ ὄφρος ἅπαν μετὰ καὶ ἐρμηνειῶν μ'». Προστίθεται δὲ μόνον ἐπὶ τῆς ὥας ταῦτα: «Υἱὰς ἰθ' ταύτας ὁράσεις κατὰ πλάτος ἠρμηνεύσε Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρου πόλεως, εὐστόχως πάνυ καὶ εὐγλώττως». Ἐν τέλει μὲν οὖν τῆς τοῦ Ἰωνᾶ ἐρμηνείας εὐρηται αἱ ἑξῆς στίχοι:

Πάντων μὲν κόρος ἐστί, μόνον τάχα νόσφι τοῦ λόγου'

Πῆς ὁ σοφίης πίνων ἀπὸ νόματ' ἀκρήνης

Τέρπεται ἀνικμα νοούμενα χεῖλα πάλλων,

Διψαλέος τε μένει βιοτήσιον οἶμον ἐλαύνων.

5 Βασιλείος πέφραδεν ὁ θυηπόλος,

Τὸ τῆς Ἑλλάδος εὐκλεέστατον θρέμμα.

Ὡς καὶ ἐν τέλει τῆς τοῦ Ἰεζεκιήλ, οἶδε :

Θειοδερκέας¹ μὲν πραπίδεςιν ἀειρομέναις

Ὅραόντες προῦφηναν ταῦτ' ἐσθλοῖς ἔπεσι πάρος'

Χρόνοις δ' ἐν ὑστάτοισιν σαφηνίσας ἔειπεν

Ἐς προῦπτον Βασιλείος Νέων ὁ Πατρῶν θυηπόλος.

Κὰν τῷ 59 δὲ φύλλῳ τὸ σχόλιον ἀναγινώσκεται τόδε: «Ἰαννῆς αἰρετικὸς εἶρετο Λέοντα τὸν Φιλόσοφον λέγων ὅτι, Κακῶς τὰς εἰκόνας ὑμεῖς ποιεῖτε, καὶ διὰ τοῦ παραγώγου τὸ πρωτότυπον ἀτιμάζετε. Πρὸς ὃν ἀμειβόμενος ὁ σοφὸς ἔφη, Ποιήσωμεν οὖν σοι, εἰ βούλει, εἰκόνα τοῦ διαβόλου, καὶ προσκύνησον αὐτήν, ἵνα διὰ τοῦ παραγώγου τὸ πρωτότυπον ἀτιμάσης. Καὶ εὐθέως ἠττήθη²». Ἐν τέλει δὲ ἐκάστης ἐρμηνείας τέτακται καὶ σύντομος ἐκάστου Προφήτου βίος. Σε-

θρόνου ἐκπίπτουσαι ἢ ὅπως δῆποτ' ἄλλως δυσημεροῦσαι βασιλίδες. Ἐπτὰ δὲ ἕτερα χειρόγραφα ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς προερχόμενα καὶ τὸ αὐτὸ τρίστιχον γινώρισμα ἔχοντα εἰσὶ μοι γνωστά: α') τὸ τῆς βιενναίας, Χρυσοστομικόν, ὑπ' ἀριθ. CXXIX [Lamprec. Commentar. etc. IV, σελ. 188 β' ἐκδ.]: β') τὸ τῆς τυβιγγείου, Συναξαριστής, [Crus. Turcogr. σελ. 190]: γ') τὸ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 2 πολυτιμώτατον Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων: δ') τὸ τῆς ἐσκουριαλείου, τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου [Em. Miller Catalog. des manuscr. grecs de la biblioth. de l'Escurial. σελ. 483]: ε') τὸ τῆς βασιλ. βυβαρικῆς, Συναξαριστής, ὑπ' ἀριθ. 3 [Ign. Hardt Catalog. cod. mss. tom. I, σελ. 14]: ς') τὸ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σινᾶ [V. Gardthaus. Catalog. cod. Sinaiticor. σελ. 79]: καὶ ζ') τὸ ὑπὸ τοῦ φίλου Α. Π. Κεραμέως περιγραφέν ἐν τῇ μαυρογορδατείῳ βιβλιοθήκῃ τόμ. Α', σελ. 32.

¹ Γρ. ἴσως: θειοδερκέσιν.

² Ἰωάννην νοεῖ τὸν Ζ', πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἀνταξίου μαθητοῦ, τοῦ δυσσεβοῦς αυτοκράτορος Θεοφίλου, διδάσκαλον χρηματίσαντα: ὅς καὶ νέος Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἤκουεν, ὅτι βεβοημένος ἦν ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεκανομαντείαις, καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ. Ἐνθεν τοι καὶ Μαριάρχην ἐπισκώπτοντες ἀπεκάλουσιν αὐτὸν [Λέων Γραμματ. εἰς Θεόφ.—Ζωναρ. Χρον. σελ. 150. Paris.—Δοσίθ. Περὶ τ. ἐν Ἱεροσολ. πατριαρχευσ. σελ. 675 κ. 693]. Λέων δὲ ὁ Φιλόσοφος ἦν ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέγας διδάσκαλος, αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἰαννῆ ἀνεψιὸς τυγγάνων, κατὰ Κεδρηνόν [Σύνοψ. Ἱστορ. σελ. 449. Basil. 1566.—Πρβλ. καὶ Ζωναρ. σελ. 160].

σημειώται καὶ ἐνιαχοῦ ἐν τῇ ᾧ ἢ κατὰ Ἀκύλαν, Σύμμαχον, καὶ Θεοδοτίωνα διαφέρουσα ἐρμηνεία τοῦ κειμένου. Εἶθ' οὕτως ἔπεται :

β) Ἐτι τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου μητροπολίτου Ἐκθεσις περὶ διαφόρων ἀποριῶν καὶ ζητήσεων τῆς θείας Γραφῆς, ἐρωτησάντων τινῶν εὐλαβῶν καὶ ἀδελφῶν. Ἀλλ' ἐλλιπῆς ἔοικεν ἡ Ἐκθεσις ἐν τέλει. Αἱ δὲ περισωθεῖσαι εἰσὶν ἅπασαι 45'.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ Γ.

ΛΒ'.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ

Τεύχος ἐν σχήματι ὀγδόου μικροῦ περιέχον φύλλα 204. Ἔστι δὲ τὸ μόνον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ βιβλιοθήκῃ εὐρεθὲν παλίμψηστον, ὅπερ περιειργάσθη καὶ ὁ βιβλιακώτατος καὶ κλεινὸς καθηγητῆς τῆς θεολογίας ἐν τῷ λειψιακῷ πανεπιστημίῳ Κωνσταντῖνος ὁ Τισσενδόρφιος (Aenoth. Frid. Const. von Tischendorf), κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1859 ἔτους ἀφικόμενος εἰς Πάτμον. Ἡ μὲν οὖν προτέρα γραφή, Τροπάρια τινὰ τῆς Ἐκκλησίας διελάμβανεν ἢ δ' ἀντικατασταθεῖσα τῆς II' ἐστὶν ἑκατονταετηρίδος. Φέρει δὲ τοιάνδε ἐπιγραφὴν: «Λεξικὸν σὺν Θεῷ ἁγίῳ ἔχον τὰ κδ' στοιχεῖα, ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἕως τοῦ ᾠ μεγάλου». Παρατιθέμεθα δὲ ὧδε περιεργίας χάριν ὀλίγας τινὰς λέξεις, σποράδην ἐκ τοῦ τεύχους λαβόντες: Ἄβλοτα, μὴ βεβλημένον.— Ἄβουλιε, ὁ ὄνος, ὁ μηδέπω βε[βληκώς;] τοὺς ὀδόντας· ἐξ οὗ γνωρίζεται ἡ ἡλικία τοῦ ζῴου.— Ἄβισαρ, Σκύθης, Σέυθου υἱός· συνεγράψατο χρησιμοὺς τοὺς καλουμένους Σκυθίνους, καὶ ... οὐ Εὐρον [γρ. Ἐβρου] τοῦ ποταμοῦ, καὶ καθαρούς, καὶ θεογ[ορί;]ας.— Ἄβας, σοφιστής, ἱστορικὰ ὑπομνήματα καὶ τέχνην ῥητορικὴν καταλιπών.— Βάβαξ, λόλος, γλύαρος.— Βαλβίδες, τὰ κάγκελα.— Γάλλοι, οἱ ἄποκοι, οἱ εὐνοῦχοι.— Γαστρίζεσθαι, λαμπρότερον τρέφεσθαι.— Γεῖσσον, τὸ θεμέλιον.— Γειότομον [γρ. Γειοτόμον], τὸ ἄροτρον.— Γεράνδρον, παλαιὸν φυτὸν καὶ γεγηρακός, ἢ τὸ ἐν τῇ ρίζῃ συμφυὲς ἐξηραμένον.— Δεσπόσυρος, παῖς τοῦ δεσπότου.— Δερεστήρ [γρ. Ἰσ. Δερηστήρ], ὁ συνέχων περιτραχήλιος.— Δραστήριον, τὸ κόσμιον καὶ τὸ ἡσύχιον.— Ὠκάς, ἡ δίωξις.— Ὠλκα [Ἰσ. Ὠλακα], τὴν αὐλακα.— Ὠλεγίαι, πέτραι.— Ὠστεια, ὄνομα νήσου· ὅστις δὲ οἱ λιμένες, μικρὸν [γρ. ο μικρὸν] καὶ ἰ, ὁμοίως καὶ ὅστις ἡ θύρα.— Ὠτοκωφεῖ, βραδέως ἀκούει.

ΛΓ'.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Τοῦτό ἐστι τὸ ἐκπρεπέστατον πάντων τῶν τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης χειρογράφων τευχῶν, ἐκπονηθὲν ἐν Ῥηγίῳ τῆς Καλαβρίας κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον, Ἰνδικτ. ιε', τοῦ 594 ἔτους τῆς δημιουργίας (941 σωτηρίας), χειρὶ Νικολάου μοναχοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Δανιήλ, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ κεκολοβωμένον σημεῖωμα. Οἱ δ' ἀντιγραφεῖς οὗτοι, εἰ καὶ δῆλοι εἰσὶν οὐκ εὐπαίδευτοί τινες ὄντες, ἀλλὰ γοῦν προσέσχον τὸν νοῦν εἰς τὴν, ὡς οἶόν τε, ὀρθὴν τοῦ κειμένου γραφὴν, ἢ πρὸς τῷ καθαρῷ ἔχει καὶ τὸ φιλόκαλον. Περιέχει μὲν οὖν τὸ τεῦχος φύλλα 201 πρώτου μεγέθους, εἰς τρεῖς διηρημένα στήλας ἐκ πεντήκοντα στίχων ἐκάστην. Ἐμφέρονται δὲ περὶ τὴν ᾠαν καὶ σχόλια μικροῖς κεφαλαίοις γράμμασι τοῖς ὑπὸ τῶν παλαιογράφων λεγομένοις ἀγκυλωτοῖς εἴτε γωνιώδεσι (unciales). Πρὸ δὲ τῆς ἐκάστου Λόγου ἀρχῆς τέθειται χρυσογραφὲς σύμπλεγμα ποικίλοις διηρηθισμένον χρώμασι καὶ ζωδίσις. Οὐμὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ

ἀρχτικὰ στοιχεῖα τῶν Λόγων ζωδίοις τισὶν ἀπεικασμένα εἰσὶ, χρυσῷ τε καὶ χρώμασι διαπεποι-
κιλμένα, εἰ καὶ μὴ τῆς φύσεως ἐντελῆ ἀπομιμήματα, ἀλλὰ γε τὸ περίεργον ἅμα τε καὶ φιλό-
πονον τῶν ἀντιγραφῶν ἐμφαίνοντα. Ὑποτέτακται δ' ἐν τέλει ἐκάστου τῶν Λόγων καὶ τὸ ποσὸν
τῶν τῆς συγγραφῆς στίχων. Ὀλόκληρος δὲ ὁ πρῶτος Λόγος ἀνθηροτάτῳ γέγραπται κινναβάρι.
Ἡ μὲν οὖν ἄχρις ἡμῶν κατελθοῦσα παράδοσις λέγει τὴν βίβλον ταύτην αὐτόγραφον εἶναι ἐκείνου
δὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ καὶ κτίτορος κλειζομένου τῆς ἱερᾶς ταυτησὶ
μονῆς, προσενεχθῆναι δὲ παρ' αὐτοῦ τῷ ὀσίῳ Χριστοδοῦλῳ εἰς τεκμήριον ἰδιαιτάτης πρὸς τὸν
ἄνδρα βασιλικῆς τιμῆς. Ἄλλ' οὐκ ἔχεται βάσεως ἢ παράδοσις· οὐδεὶς γάρ, ὡς ἔοικε, τῶν πρὸ
ἡμῶν ἐνέκυψεν εἰς τὸ ἐν τέλει τοῦ τεύχους λελωθῆμένον τῷ χρόνῳ σημεῖωμα, ἐν' ἀνιχνεύσῃ τὸν
ἀληθῆ τῆς βίβλου γραφέα. Ἐκεῖνο μέντοι γε συμβιβάζασαιεν ἂν τις τῇ παραδόσει, ὅτι ἐκέκτητο
μὲν τὴν βίβλον ὁ βασιλεὺς, ἐδώρησατο δ' αὐτὴν τῷ ὀσίῳ Χριστοδοῦλῳ. Ἡμεῖς δ' οὐκ ὀκνήσομεν
περιγράψαι, χάριν γοῦν τῶν περιέργων, τὸ πολυτελὲς τῶν προσθίων τοῦ τεύχους φύλλων.

Φύλλ. 1^ο. Εἰκονίζει ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μετώπῳ κυκλικόν τι σύμπλεγμα ἐν στεφάνου εἶδει,
ποικίλοις κεκοσμημένον χρώμασι, περιειλημμένον δὲ ἄνωθεν μὲν ὑπὸ ζεύγους ἀλεκτρυόνων τῶν
προκειμένων ἀνθέων ἀπογευομένων, κάτωθεν δὲ ὑπὸ πελαργῶν ζεύγους ἐκ τῆς ὑποκειμένης πύας
τὴν τροφήν λαμβανόντων· ἐν θατέρῳ δὲ σταυρὸν ἰσομεγέθη τῷ φύλλῳ, περιττῶς ἐξεργασμέ-
νον καὶ φέροντα ἐνδοθεν ἐρυθροῖς ἀγκυλωτοῖς γράμμασι τοὺς ἐξῆς στίχους:

« Ὑψιμέδων μάκαρ Υἱὸς ἀφθίτου γεννήτωρ,
Καὶ Πνεῦμ' ἰσοκλεές, εἰς γε Θεὸς τὰ τρία,
Ὅς τῆς ἡμετέρης ταμίης φύτλης ἐπέοργας,
Καὶ σοφίης πάροχος, εὐρύθμου τε λόγου,
5 Γρηγορίου μεγάλοις λιτῆσι Θεοῦ ἱερῆος,
Οὐ χάρις ἐκ χειλῶν προὔρχεται οἷα μέλι,
Καὶ τε νοήματος ἐν κραδίῳ βάθος ἀπλετον ἴσχει,
Πᾶσι δ' ἐνὶ χθονίοις οὐνομα σεῖο τρανοῖ,
Τλήμονα Νικόλαον μοναχόν, δειλήμοσιν ἐν παθέεσσι
10 Λυγρῶς τειρόμενον, ἐνδυκέως σῶζε,
Σὴν ἐπαρήγων οἷα χέρα, χεῖρα πανσθενέα κρατερὴν τε·
Καὶ γὰρ ἔτευξεν πόθῳ εὐφρονα τήνδε βίβλον».

Φύλλ. 2^ο. Ἐνθεν μὲν φέρει σχῆμα ὠσειδές, οὗ ἡ περιφέρεια ἐκ καμπῶν ἀπαρτίζεται ἡμικυ-
κλικῶν κατ' εἰσοχὰς καὶ ἐξοχὰς, καλλωπίσματα ἔχουσα λαβυρινθώδη, πελαργούς δ' ἄνωθεν καὶ
πτερωτὰ τετράποδα κάτωθεν· ἐνθεν δὲ πλαίσιον ἰσομέγεθες τῷ φύλλῳ, ἐστεμμένον ἐν ταῖς γω-
νίαις, διαπεποικιλμένον δὲ τὰς πλευρὰς χρώμασι ζωηροῖς καὶ κόσμοις λαβυρινθώδεσι. Καὶ ἐνδον
μὲν τοῦ πρώτου ἀναγινώσκονται αἱ κατὰ στοιχεῖον μονόστιχοι αὐταὶ γινῶμαι, γράμμασιν ἀγκυ-
λωτοῖς ἐρυθροῖς κεχαραγμέναι:

« Ἀρχὴν νόμιζε τῶν ὄλων εἶναι Θεόν.
Βέβαιον οὐδὲν ἐν βίῳ δόκει πέλειν.
Γονεῖς τιμῶν μάλιστα Θεὸν φοβοῦ.
Δίδασκε σαυτὸν μὴ λαλεῖν ἄ μὴ θέμις.
5 Ἔργοις δ' ἀρέσκειν σπεῦδε καὶ λόγοις Θεῷ.
Ζωὴν πόθησον τὴν ἔχουσαν μὴ τέλος.
Ἦττων σεαυτὸν τοῖς φίλοις νικῶν ἔσθ.
Καὶ νοῦν δὲ καλλώπιζε τῆς μορφῆς πλέον.

Θνητὸς δ' ὑπάρχων μηδύλως μέγα φρόνει.
10 Ἰχνηλάτει μὲν τῶν σοφῶν ἀεὶ θύρας.
Λόγῳ Θεοῦ ἀνοίγε σὸν, τέκνον, στόμα.
Μνήμης δὲ αὐτοῦ μηδαμῶς λάθη ποτέ.
Νήφων προσεύχου τῷ Θεῷ καθ' ἡμέραν.
Ξένους ξένιζε, μὴ ξένος γένη Θεοῦ.
15 Ὅρμας χαλίνου τῶν παθῶν ψυχοφθόρους.
Πέδαις τὸ σῶμα ἀσφαλίζου σωφρόνως.

Ῥάβδον σεαυτῷ τὴν συνείδησιν φέρε.
 Σαφῶς σχόλαζε ἐν Γραφαῖς ταῖς ἐν[θέοις].
 Τὰς τῶν πενήτων ψυχαγώγησον λύπας.
 20 Ὑπὲρ σεαυτὸν τοὺς πέλας καλῶς θέλει.

Φίλους ἔχειν σπούδαζε, ἢ πλοῦτον πολύν.
 Χρυσοῦ γὰρ αὐτοὶ εὐκλεέστεροι λίαν.
 Ψεῦδος μίσησον, τὴν δ' ἀλήθειαν φίλει.
 Ὡ παῖ, φυλάσσων ταῦτα σῶζῃ ἐνθέως».

Ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ περιλαμβάνεται τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ εἰς τὸν μέγαν Βασιλείον Ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος τοῦ θείου Γρηγορίου.

Φύλ. 3^{ον}. Ἐνθεν μὲν πλαίσιον τῷ προτέρῳ ὁμοιον, ἐν ᾧ γέγραπται τὸ λοιπὸν τοῦ εἰς Βασιλείον Ἐπιγράμματος 1. ἐνθεν δὲ κύκλος διαπρεπῆς ἐν εἴδει στεφάνου καὶ οὗτος, ὑπὸ ζεύγους ἀετῶν πετομένων αἰρόμενος ὧν ὁ μὲν λαγῶν ἐν τῷ ῥάμφει φέρει, ὁ δὲ πτηνόν. Ἐλάφων δὲ ζεύγος βόσκουσιν ἐν τῷ ὑπ' αὐτὸν ὄρυμῳ. Ἐνθὸν δ' αὐτοῦ γέγραπται ταῦτα ἐρυθροῖς ἀγκυλωτοῖς γράμμασιν:

☞ Τὸ ἡλιακὸν τοῦτο

σημεῖον τέτακται ἐν . . . . .

ρίοις περὶ θεολογίας ὁ **Π** λέγεται,
 διὰ τὸ ἡλιον τῆς δικαιοσύνης ἐν ταῖς
 θεαῖς Γραφαῖς τὸν **Θ**εὸν ὀνομάζεσθαι.

✱ Ὁ ἀστερίσκος οὗτος τέτακται ἐν οἷς χω-
 ρίοις ὁ Θεολόγος περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομί-
 ας τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δια-
 λέγεται, διὰ τὸν φανέντα τοῖς Μάγοις θεῖον ἀστέρα.

Ω Τὸ σημεῖον τοῦτο τέτακται, τὸ ὠραῖον, ἐν τοῖς χωρίοις
 ἐν οἷς ἡ φράσις κεκαλλώπισται, ἢ τὸ νό-
 ημα ἐξήνθισται, ἢ καὶ ἀμφοτέρω ὑπεραίρεται.

Μ Τὸ σημεῖον τοῦτο τέτακται ἐν τοῖς χω-
 ρίοις, ἐν οἷς εὐρίσκεται ξένον τι, ἢ κατὰ δό-
 γμα, ἢ καθ' ἱστορίαν, ἢ κατὰ φράσιν, ἢ
 κατὰ τι τοιοῦτον ὄφελον ση-
 μειωθῆναι τῷ ἀναγι-
 νώσκοντι².

¹ Σημειούμεθα ἐντιχῶτα τὰς κατὰ τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον διαφερούσας γραφὰς τοῦ Ἐπιγράμματος τούτου, ὅπερ ἀντιπαρεβίλομεν πρὸς τὸ τῆς ἐκδόσεως, ἦν μετὰ χεῖρας εἶχομεν [τόμ. Β', σελ. 152 (Colon. [Lipsiae] 1690)]. Στίχ. 1. Ἡέ με.—Στίχ. 2. Βασιλίε.—Στ. 7. Βασιλίοιο.—Στ. 18. Βιότῃσι.—Στ. 20. Ἡμετέρῃ γενεῇ.—Στ. 27. Ὁν περὶ κηρί.—Στ. 28. Ἀντιάσοι.—Στ. 35. Ὡ μῦθοι.—Στ. 36. Τήλοθε.—Στ. 42. Ὅπως μίξῃ μ'.—Στ. 44. Ἐμπροσθ ἱερὸν ἦς.—Στ. 45. Ὁκταετής.—Στ. 49. Λερός.—Στ. 51. Σῆ εἰκόνι τὴν δ' ἀνέθηκε.—Στ. 52. θεῖαι δύο δεκάδα.

² Τὴν αὐτὴν τῶν σημείων τούτων ἐξήγησιν ἔχει καὶ ὁ Βασιλεῖακός λεγόμενος κῶδιξ τῶν τοῦ αὐτοῦ θείου Πα-

Φύλ. 4^ο. Τοῦτο φέρει ἔνθεν μὲν σταυρὸν ὅμοιον τῷ ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ, δένδροις καὶ θαλλοῖς περικεκοσμημένον, ἐφ' ὧν ταῶνες καὶ κύκνοι· ἔνδον δ' αὐτοῦ οἱ ἐξῆς φέρονται στίχοι ἐρυθροῖς ἀγκυλωτοῖς γράμμασιν :

«Οἱ σταυρὸν ἀσπάζοντες (οὕτω), ἐν ᾧ ἐτάθη
Σαρκιῶς ὁ ἀναξ τε καὶ [Θεός;] πάντων,
Μορφῆς δούλου ἀπεικόνισμα τὸ τῆς ἀχράντου
Πόρρω ῥίπτοντες ὡς εὐαγές οὐ πέλον,
5 Χριστὸν σταυροῦσιν ὡς Ἰουδαίων παῖδες,
Ἐλεγχον αὐτοῦ τὸν σταυρὸν κεκτῆμένοι,
Λίαν πέλοντες ἀδέλτεροι καὶ πηροί.
Χριστὸς εἰ μὴ πέπονθεν, σταυρὸς κατάρρα·

Αὐτοῦ παθόντος, σταυρὸς ἡ σωτηρία.
10 Ὅθεν καὶ τὴν σάρκωσιν ἐπιστοροῦντες (οὕτω),
Οὐ φύσιν θεότητος (ἀπαγε πόρρω!),
Ὅσοι πιστοὶ πέλουσιν προσκυνοῦσιν ἐν πόθῳ
Σταυρὸν, εἰκόνας, ὡς ἅγια καὶ θεῖα.
Ὁ γὰρ προσκυνῶν τὴν εἰκόνα, προσκυνεῖ
15 Ἐν αὐτῇ τῶν ἐγγραφομένων τὴν ὑπόθεσιν».

Ἐνθεν δὲ σχῆμα σταυροειδὲς ἐκ τεσσάρων ἡμικυκλίων καὶ ἴσων γωνιῶν διαγεγραμμένον, κόσμοις δὲ πλοκαμῶδεσι τετορευμένον, καὶ πελαργοῖς καὶ ἐλάφοις ἄνωθεν καὶ κάτωθεν κεκοσμημένον. Ἐνδοθεν δ' ἀναγινώσκονται αἱ κατ' ἀλφάβητον μονόστιχοι Γνώμαι τοῦ θεοῦ Πατρὸς¹. Εἰθ' οὕτως ἄρχονται οἱ Λόγοι αὐτοῦ ὧδέ πως ἐπιγραφόμενοι :

Ἀρχὴ τοῦ πρώτου βιβλίου. α') Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ τοῦ θεολόγου Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς Πόντον φυγῆς ἐνεκεν, καὶ αὐθις ἐπανόδου ἐκεῖθεν διὰ τὴν τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονίαν· ἐν ᾧ τί τὸ τῆς ἱερωσύνης ἐπάγγελμα, καὶ ὁποῖον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον. Βιβλίον πρῶτον (ὁ Λόγος οὗτος ἔχει ἐπὶ τῆς ᾠας σποράδην βραχεία τινὰ σχόλια). β') Εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα, ἠνίκα ἐπέτρεψεν αὐτῷ φροντίζειν τῆς Ναζιανζοῦ ἐκκλησίας (πλήρης ἐστὶ σχολίων). γ') Εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα καὶ Βασιλεῖον, μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς φυγῆς (μετὰ σχολίων). δ') Πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπαντήσαντας μετὰ τὸν πρεσβύτερον ἐν τῷ Πάσχα (ἐν καὶ μόνον σχόλιον). ε') Ἀπολογητικὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Γρηγόριον, συμπαρόντος αὐτῷ Βασιλείου, ἠνίκα ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη Σασίμων. Ναζιανζοῦ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν, ἧς καὶ αὐτὸς ἠρξε μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς ἐκκλησίας, μᾶλλον καὶ ἔτι τοῦ πατρὸς περιόντος (μετὰ σχολίων. Ὁ δ' ἀντιγραφεὺς σημειοῦται ἐπὶ τῆς ᾠας: «Ἐν ἄλλῳ ὁ Λόγος οὗτος Γ' τέτακται»). ς') Εἰς Γρηγόριον τὸν ἐπίσκοπον Νύσσης ἀδελφὸν Βασιλείου, ἐπιστάντα μετὰ τὴν χειροτονίαν (δύο καὶ μόνον ἔχει σχόλια. Ὁ δ' ἀντιγραφεὺς σημειοῦται: «Ἐν ἄλλῳ Ε'»). ζ') Εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανόν. η') Πρὸς τοὺς πολιτενομένους Ναζιανζοῦ ἀγωνιῶντας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὀργιζόμενον. θ') Εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ διὰ ταύτην σιωπῶντα (πλήρης σχολίων). ι') Εἰς Καισάριον τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Ἐπιτάφιος, περιόντων ἔτι τῶν γονέων (βραχύτατα ἔχει σχόλια). ια') Εἰς τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Γοργονίαν Ἐπιτάφιος. Ἐρρέθη ἐν Ἀριανζῷ τῆς Καππαδοκίας, ἀφ' ἧς καὶ ὠρμῶντο, ἐν ἧ καὶ κατάκεινται (μετ' ὀλίγων σχολίων). ιβ') Ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ὑπὸ παρουσίᾳ Βασιλείου (πλήρης σχολίων). ιγ') Εἰρηρικὸς Α' ἐπὶ τῇ ἐνώ-

τὸς συγγραμμάτων, ὡς ἀναφέρεται ἐν τῇ τοῦ Μοντεφαλκωνίου Ἑλληνικῇ Παλαιογραφίᾳ [σελ. 371 καὶ 373]· πλὴν ὅτι λείπουσιν ἐν ἐκείνῳ τὰ τοῦ τελευταίου σημείου μετὰ τό: «ἢ καθ' ἱστορίαν» ἐν τῷ ἡμετέρῳ φερόμενα ταῦτα «ἢ κατὰ φράσιν, ἢ κατὰ τι τοιοῦτον ὀφείλον κτλ.».

¹ Σημειούμεθα καὶ τούτων τὰς διαφερούσας γραφὰς ἐξ ἀντιπαραβολῆς πρὸς τὴν εἰρημένην ἔκδοσιν [τόμ. Β', σελ. 186]. Στ. 3. Γίνωσκε πάντα συλλέγεσθ' εἰς ἕσπερον.—Στ. 7. Δαμαζέσθω πέδαις.—Στ. 12. Ὑπεκρέσι.—Στ. 16. Πάντε' εὐχαρίστως τὰκ θεοῦ δέχεσθαι χρή.—Στ. 17. Δικαίου κρεῖσσον.—Στ. 19. Ὅτε' ἄν . . . μέγ' ἐκφέρει.—Στ. 20. Ἔθρις μικρῶν κρατοῦντα φροῦσθαι μέγα.

σει τῶν μοναζόντων, μετὰ τὴν σιωπὴν, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πατρὸς (μετ' ὀλίγων σχολίων).
 ιδ') Εἰρηρικὸς Β' εἰς τὴν σύμβασιν, ἣν μετὰ τὴν στάσιν ἐποιησάμεθα οἱ ὁμόδοχοι (μετὰ
 σχολίων). ιε') Εἰρηρικὸς Γ' λεχθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ τῇ γενομένῃ τῷ λαῷ φι-
 λονεκία περὶ ἐπισκόπων τινῶν διενεχθέντων πρὸς ἀλλήλους (πλήρης σχολίων). Ἐν τέλει
 δὲ ἔχει τοὺς ἑξῆς στίχους :

Πάτερ, σὺν Υἱῷ, Πνεῦμά μοι δίδου χάριν.

Δώρου δέχοιο παντὸς ἀντί μοι τόδε.

Εὐχὴν δ' ἀμείψον ἄν τι ἴσ. [ἀντί] καὶ στοργὴν πόνων.

ισ') Εἰς τὸ Γενέθλιον τοῦ Σωτῆρος. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει (πλήρης σχολίων).
 ιζ') Εἰς τὰ Φῶτα. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει (μετὰ σχολίων). ιη') Εἰς τὸ Βάπτι-
 σμα (ἔχει ὀλίγα σχόλια)¹. ιθ') [κε'] Πρὸς Ἐνομιανούς, καὶ Περὶ θεολογίας προδιάλεξις
 (μετὰ σχολίων)².

Ἄρχὴ τοῦ δευτέρου βιβλίου. κ') [κς'] Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Α' (πλήρης σχολίων).
 κα') [κζ'] Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Β'. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει (μετὰ σχολίων). κβ') [κη]
 Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει (μετ' ὀλίγων σχολίων). κγ')
 [κθ'] Περὶ θεολογίας καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων, Λόγος Α'. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει. κδ') [λ'] Περὶ θεολογίας, Λόγος Β'. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει (μετὰ σχο-
 λίων ὀλίγων). κε') [λα'] Εἰς τὸν κατάπλου τῶν Αἰγυπτίων ἐπισκόπων. Ἐρρέθη ἐν Κων-
 σταντινουπόλει (μετὰ σχολίων). κς') [λβ'] Περὶ φιλοπτωχίας (μετ' ὀλίγων σχολίων). κζ')
 [λγ'] Πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον κατὰ Ἀπολιναρίου, Λόγος Α' (σχόλιον ἓν, τὴν τοῦ
 Λόγου διαλαμβάνον ὑπόθεσιν). κη') [λδ'] Πρὸς τὸν αὐτὸν Κληδόνιον, Λόγος Β'. κθ') [λε']
 Εἰς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας ἐπιθυμεῖν αὐτὸν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπό-
 λεως. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει. λ') [λς'] Εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἄγροῦ ἐπιστάς [γρ. ἐπι-
 στάντα] μετὰ [γρ. μετὰ τὰ] κατὰ Μάξιμον. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει. λα') [λζ']
 Εἰς Ἡρα [γρ. Ἡρώνα] τὸν φιλόσοφον Ἀλεξανδρέα ἐξορισθέντα διὰ τὴν πίστιν καὶ
 ἐπανελθόντα μετὰ τετραετῆ χρόνον. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει (Πλήρης σχολίων).
 λβ') [λη'] Εἰς Κυπριανὸν μάρτυρα ἐξ ἄγροῦ ἐπανηκότος [γρ. ἐπανήκοντος] μετὰ τῆς
 [γρ. μετὰ τὴν τῆς] μνήμης ἡμέραν (μετὰ σχολίων). λγ') [λθ'] Εἰς Ἀθανάσιον ἐπίσκοπον
 Ἀλεξανδρείας Ἐπιτάφιος. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει (μετὰ σχολίων). λδ') [μ'] Εἰς
 τοὺς Μακκαβαίους. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει³. λε') Κατὰ Ἰουλιανοῦ Στηλιτευτι-
 κὸς Λόγος Α' (πλήρης σχολίων). λς') [μδ'] Κατὰ τοῦ αὐτοῦ Ἰουλιανοῦ Στηλιτευτικὸς
 Λόγος Β' (πλήρης σχολίων). λζ') [με'] Εἰς τὸ ζήτην τοῦ Εὐαγγελίου [Ματθ. ιθ', 1]. λη')
 [μς'] Πρὸς Νεκτάριον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ Ἀπολιναρίου. λθ') [μζ']

¹ Ἐλλιπὴς ἐστὶν ὁ Λόγος περὶ τὸ τέλος. Λεῖπυτι δὲ καὶ οἱ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ ΚΕ'. Ἀκηδία γάρ, ὡς εἶπε, τῶν
 προγενεστέρων, βίβηλος καὶ ἱερόσυλος χεὶρ ὑπεξελοῦσα ἐν τῷ μεταξὺ τριάκοντα καὶ ἑννέα ὅλα φύλλα διελωδήσατο
 τὸ πολυτελὲς τοῦτο τεῦχος. Ἡμεῖς μέντοι τηρητέον ἐκρίναμεν καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς τὸν ἐν τῷ χειρογράφῳ φερόμενον ἀριθ-
 μὸν τῶν Λόγων, ἀγκύλαις περικλείσαντες.

² Λεῖπει ἡ ἀρχὴ τοῦ Λόγου. Οὕτω δ' αὐτὸν ἐπεγράψαμεν, ὁδηγηθέντες ἐκ τῆς ἐν τέλει φερομένης ἐπιγραφῆς.
 Εἴωθε γάρ ὁ ἀντιγραφεὺς τὴν οἰκείαν ἐκάστου Λόγου ἐπιγραφὴν ἐπαναλαμβάνειν καὶ ἐν τῷ τέλει.

³ Λεῖπυσι τὰ δύο τρίτα τοῦ Λόγου πολλῶν ἐκ μέσου φύλλων ἐκρυσθέντων, ἐν οἷς καὶ ὁ εἰς Βασίλειον ἦν Ἐπιτάφιος
 (ἐξ οὗ δύο καὶ μόνον ἀσυνάρτητα φύλλα ἀπεσώθησαν), καὶ ἕτερός τις ἄδηλος. Εἴθ' οὕτως ἔπεται ὁ κατὰ Ἰουλιανοῦ
 Α' Στηλιτευτικὸς, ἀναρχὸς μέντοι καὶ αὐτός.

Εἰς τὴν χειροτοσίαν Δοάρων, Ὁμιλία ἐκδοθεῖσα Εὐλαλίῳ ἐπισκόπῳ. μ') [μῆ'] Πρὸς παρ-
θένον παρῆ [γρ. φαι] ρετικὸς. μα') [μθ'] Δοξολογία¹.

Ἔως ὧδε καταλήγουσιν οἱ Λόγοι τοῦ θεοῦ Γρηγορίου. Εἶτα δὲ περιλαμβάνονται ἐν τῷ τεύ-
χει καὶ τὰ ἐξῆς:

μβ') Βίος τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου συγγραφεὶς ὑπὸ Γρηγο-
ρίου πρεσβυτέρου. μγ') Συναγωγή καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν ὁ ἐν ἁγίοις
Γρηγόριος ἐν τῷ Εἰς τὰ Φῶτα Λόγῳ, οὗ ἡ ἀρχή: «Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός· καὶ πάλιν
μυστήριον» (αἱ ἐξηγούμεναι ἱστορίαι αὗται εἰσὶ τέσσαρες πρὸς ταῖς εἰκοσιν). μδ') Συναγωγή
καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς Βασίλειον τὸν
Μέγαν Ἐπιταφίῳ, οὗ ἡ ἀρχή: «Ἐμελλεν ἄρα πολλὰς ἡμῶν ὑποθέσεις» (αἱ ἐξηγούμεναι
ἱστορίαι εἰσὶν εἰκοσιν)². με') Συναγωγή καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν ὁ ἐν ἁγίοις
Γρηγόριος ἐν τῷ Κατὰ Ἰουλιανοῦ Στηλιτευτικῷ Λόγῳ Α', οὗ ἡ ἀρχή: «Ἀκούσατε
ταῦτα πάντα» (αἱ ἐξηγούμεναι ἱστορίαι διήκουσι μέχρι τῆς ἐννενηκοστῆς ἐβδόμης, εἶτα διακό-
πτονται, φύλλου ἐνὸς ἐκπεσόντος, ἐν ᾧ τῶν ἱστοριῶν ἦν τὸ τέλος, καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν εἰς τὸν Β'
Στηλιτευτικὸν ἀναφερομένων, αἵτινες ἀρχόμεναι ἀπὸ τῆς ἕκτης μέχρι τῆς δεκάτης ἐνάτης, καὶ
πάλιν, οἱ ἔλλειψιν ἐνὸς φύλλου, διακοπτόμεναι ἄχρι τῆς τριακοστῆς, τελευτῶσιν εἰς τὴν τρια-
κοστὴν ἐβδόμην, ὅπου καὶ τὸ τέλος τῆς ὅλης βίβλου).

Τὸ δὲ τελευταῖον φύλλον περιέχει εἰκοσι στίχους ἱκετηρίου πρὸς τὴν ἁγίαν Τριάδα, ὡς ἀπὸ
τοῦ γράψαντος τὴν βίβλον, ἐρυθροῖς ἀγκυλωτοῖς γράμμασι γεγραμμένους, ὧν οἱ πλείους ἐξίτηλοι
τῷ χρόνῳ ἐγένοντο. Εἰθ' οὕτω γέγραπται τὸ σημεῖωμα: «Ἐγράφη καὶ πέρας εἰληφεν
αὕτη ἡ θεολογικὴ, ἡ πρώτη καὶ δευτέρα βίβλος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου διὰ
χειρὸς Νικολάου μοναχοῦ καὶ Δανιὴλ υἱοῦ αὐτοῦ, ὀρθοδόξ[ων] χριστιανῶν πιστευόν-
των;] εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, τὴν μίαν Θεότητί τε καὶ δύναμιν, καθὼς
ἐδιδάχθημεν ὑπὸ τούτου τοῦ τριεμάκαρος καὶ ἀοιδίμου Πατρὸς, ἐν τόπῳ Ῥηγίῳ τῆς
Καλυβρίας, ἐν τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῇ εἰκάδι δ', ἰνδικτιῶνος ιε', ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως
κόσμου 551'. Διὸ δέομαι τῆς εὐσπλαγχνίας σου, Κύριε Κύριε τοῦ ἐλέους καὶ Θεὲ πά-
σης παρακλήσεως, δὸς ἡμῶν μέρος καὶ κληρον μετὰ τῶν εὐαρεστησάντων σοὶ ἁγίων ἐν
τῇ ἀφθάρτῳ καὶ ἀδιαδόχῳ σου βασιλείᾳ. Ἀμήν. [Ἐχει ἡ παροῦ]σα βίβλος ἡ θεολογικὴ
αὕτη τετράδας λ'. Ἔστιν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν γεγραμμένων καὶ ἀ[γράφω;]ν φύλλων δια-
κόσια τεσσαράκοντα³. Ὁ τὰ πάντα πληρῶν Θεός, δόξα σοι».

¹ Ἡ Δοξολογία αὕτη φέρεται κἀν τοῖς ἐφεξῆς ΛΔ' καὶ ΛΕ' τεύχεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ΛΖ' περιείχεται, ἐπιγεγραμ-
μένη: Δοξολογία ἑσπερινή' ἐξίτηλος μέντοι ἐγένετο. Ἐκδέδοτο δὲ τὸ πρῶτον, ὅσον ἡμεῖς οἶδαμεν, ἐν τῷ Σώματι
τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ποιητῶν [τόμ. Β', σελ. 189. Genev. 1614], ἀλλ' οὐχὶ πλήρης· τελευτᾷ γὰρ ἐν τῷ 28
στίχῳ. Ὀλόκληρος δ' εὐρηταὶ ἐκδοθεῖσα ἐν τῇ τοῦ Γαλλανδίου Βιβλιοθήκῃ, Ἔργον ἑσπερινὸς ἐπιγεγραμμένη
[Andr. Galland. Biblioth. veter. patr. τόμ. IV, σελ. 446]. Ὅθεν καὶ ὁ τελευταῖος ἐκδότης τῶν τοῦ θεολόγου Πατρὸς
συγγραμμάτων Ἰ. Π. Μίγνιος (Migne) κατέταξεν αὐτὴν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ [βλ. τόμ. Γ', σελ. 511], μηδαμῶς φε-
ρομένην ἐν ταῖς προτέραις ἐκδόσεσιν. Ἐκδίδομεν δὲ καὶ ἡμεῖς αὐτὴν ἐνταῦθα, διὰ τὸ ἐνιαχοῦ διαφέρον τῆς τῶν ἡμε-
τέρων χειρογράφων γραφῆς.

² Αὗται καὶ μόναι ἐκδέδοντο τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Φ. Κρευζήρου [Frid. Creuzer Opuscula Mythologica, σελ.
60—97. Lips. 1817]. Ἐν δὲ τῇ ἀνωτέρῳ μνημονευθείσῃ νεωτάτῃ ἐκδόσει τοῦ Μιγνίου καὶ αὗται προστέθησαν, καὶ
αἱ εἰς τὸν εἰς τὰ Φῶτα Λόγον καὶ εἰς τοὺς Κατὰ Ἰουλιανοῦ εὐρισκόμεναι τὸ πρῶτον ἤδη ἐξεδόθησαν [βλ. τόμ. Β',
σελ. 986—1071].

³ Ἐκ τούτου δῆλον ὅτι ἐξέλιπον τοῦ τεύχους 39 ὅλα φύλλα.

Δοξολογία¹.

<p>Σὲ καὶ νῦν εὐλογοῦμεν Χριστέ μου Λόγε Θεέ μου, Φῶς ἐκ φωτὸς ἀνάρχου, Καὶ Πνεύματος ταμίας, 5 Τριττοῦ φωτὸς εἰς μίαν Δόξαν ἀθροισμένου. Ὅς ἔλυσας τὸ σκότος, Ὅς ὑπέστησας τὸ φῶς· Ἴν' ἐν φωτὶ κτίσης τὰ πάντα, 10 Καὶ τὴν ἀστατον ὕλην Στήσης μορφῶν εἰς κόσμον, Καὶ τὴν νῦν εὐκοσμίαν. Ὅς νοῦν ἐφώτισας ἀνθρώπου Λόγῳ τε καὶ σοφίᾳ, 15 Λαμπρότητος τῆς ἀνω Καὶ κάτω θείας εἰκόνα· Ἴνα φωτὶ βλέπη τὸ φῶς, Καὶ γένηται φῶς ὄλον. Σὺ φωστῆρσιν οὐρανὸν 20 Κατηύγασας ποικίλοις· Σὺ νύκτα καὶ ἡμέραν Ἀλλήλαις εἰκεῖν ἠπίως Ἐταξας, νόμον τιμῶν Ἀδελφότητος καὶ φιλίας· 25 Καὶ τῇ μὲν ἔπαυσας κόπους</p>	<p>Τῆς πολυμόχθου σαρκός· Τῇ δὲ ἡγείρας εἰς ἔργον Καὶ πράξεις τὰς σοὶ φίλας· Ἴνα τὸ σκότος ἀφέντες 30 Φθάσωμεν εἰς ἡμέραν, Ἡμέραν τὴν μὴ νυκτὶ Τῇ στυγνῇ λυομένην. Σὺ μὲν βάλλοις ἐλαφρὸν Ἵπνον ἑμοῖς βλεφάροις, 35 Ὡς μὴ γλώσσαν ὑμνωδῶν Ἐπὶ πολὺ νεκροῦσθαι· Μήτε ἀντίφωνον ἀγγέλων Πλάσμα σὸν ἡσυχάζοι· Σὺν σοὶ δὲ κοίτη εὐσεβείας 40 Εὐνοίας ἐταζέτω. Μηδέ τι τῶν ῥυπαρῶν Ἡμέρας νύξ ἐλέγξῃ· Μηδέ με παίγνια νυκτὸς Ἐνύπνια θροείτω. 45 Νοῦς δὲ καὶ σώματος δίχα Σοί, Θεέ, προσομιλείτω, Τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, Καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, Εἰς τοὺς αἰῶνας 50 Τῶν αἰώνων. Ἀμήν.</p>
--	---

ΛΔ΄.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου ἐκ φύλλων συγκείμενον 370, οὗ ἡ γραφή ἐστὶ τῆς ΙΑ΄, ὡς τεκμαιρόμεθα, ἑκατονταετηρίδος. Εὐρηνται δ' ἐν αὐτῷ τάδε:

α) Λόγος εἰς τὰ Γενέθλια². β) Λόγος εἰς τὰ Φῶτα. γ) Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα. δ) Λόγος εἰς τὸ Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτητα. ε) Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα. ς) Εἰς τὴν Καινὴν Κυριακὴν. ζ) Εἰς τὴν Πεντηκοστήν. η) Εἰς Ἀθανάσιον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. θ) Εἰς τοὺς Μακκαβαίους. ι) Εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἄγρου ἐπανήκοντα μετὰ μίαν τῆς μνείας ἡμέραν. ια) Εἰς Γρηγόριον τὸν Νύσσης, ἀδελφὸν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, ἐπιστάντα μετὰ τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν. ιβ) Ἐπιτάφιος εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον. ιγ) Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης. ιδ) Εἰς τὴν τῶν ἑκατὸν πενήκοντα ἐπισκόπων παρουσίαν Συντακτήριος. ιε) Περὶ φιλοπτωχίας. ις) Εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανόν. ιζ) Εἰς τὴν χειροτονίαν Δοάρων, Ὀμιλία ἐκδο-

¹ Παρατιθέμεθα ὧδε τὰς διαφερούσας γραφὰς τοῦ ὑπ' ἄρ. ΛΕ' τεύχους: Στ. 2. Χριστέ Λόγε Θεοῦ.—Στ. 5. Κρεῖττον φῶτος.—Στ. 29. Σκότος φυχόντες.—Στ. 46. Προσλαλείτω.

² Ἐλλιπής ἐστὶ τῆς ἀρχῆς ὁ Λόγος.

θεισα Εὐλαλίῳ ἐπισκόπῳ. ιη) Πρὸς Νεκτάριον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. ιθ)
Ἑρμηνεία εἰς τὸν Προφήτην Ἰεζεκιήλ. κ) Δοξολογία.

ΛΕ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τεῦχος ἐν σχήματι τετάρτου, ὑπὸ καλλιγράφου χειρὸς ἐκπονηθὲν περὶ τὴν ΙΒ' ἑκατονταετη-
ρίδα, ἐκ φύλλων 405 συγκείμενον. Ἔνεστι δ' ἐν αὐτῷ τάδε :

α) Λόγος περὶ Ἰερωσὸν¹. β) Εἰς τοὺς καλέσαρτας ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρεσβύτου καὶ
μὴ ἀπαντήσαντας ἐν τῷ Πάσχα. γ) Ἐπιτάφιος λεχθεὶς εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καὶ
εἰς τὴν μητέρα παρὰ μνηστικὸς, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἁγίου Βασιλείου. δ) Εἰρηνικὸς Α',
ἐπὶ τῇ ἐνώσει τῶν μοναζόντων μετὰ τὴν σιωπὴν, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πατρός. ε) Εἰρη-
νικὸς Β', εἰς τὴν σύμβασιν, ἣν μετὰ τὴν στάσιν ἐποιησάμεθα οἱ ὁμόδοχοι. ς) Εἰρη-
νικὸς Γ' λεχθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῇ γενομένῃ τῷ λαῷ φιλονεικίᾳ περὶ ἐπι-
σκόπων τινῶν διενεχθέντων. ζ) Πρὸς Εὐνομιανὸς καὶ περὶ θεολογίας προδιάλεξις,
ἣ ὅτι οὐ πάντες περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι, ἣ πάντοτε. η) Πρὸς Εὐάγριον μοναχὸν περὶ
θεότητος. θ) Εἰς τὰ Γενέθλια τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν. ι) Εἰς τὰ ἅγια
Θεοφάνεια. ια) Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα. ιβ) Εἰς τὴν καιρὴν Κυριακὴν καὶ εἰς τὸν μάρτυρα
Μάμαντα. ιγ) Εἰς τὴν ἁγίαν Ν' καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα. ιδ) Εἰς τοὺς Λόγους καὶ
εἰς τὸν ἐξισωτήν. ιε) Εἰς τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Γόργονίαν Ἐπιτάφιος. ις) Εἰς τὸν πα-
τέρα ἑαυτοῦ καὶ εἰς Βασίλειον, ἠνίκα ἔμελλε χειροτονεῖν αὐτὸν ἐπίσκοπον Σασίμων.
ιζ) Εἰς Καισάριον τὸν ἰδιον ἀδελφὸν Ἐπιτάφιος. ιη) Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βα-
σιλείου ἐπιστάντα μετὰ τὴν χειροτονίαν. ιθ) Εἰς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ, ἠνίκα ἐπέτρεψεν
αὐτῷ φροντίζειν τῆς Ναζιανζοῦ ἐκκλησίας. κ) Εἰς τοὺς αὐτοὺς μετὰ τὴν χειροτονίαν.
κα) Πρὸς τοὺς πολιτευομένους Ναζιανζοῦ ἀγωνιῶντας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὀργιζόμενον.
κβ) Εἰς τὴν πληγὴν τῆς χαλάζης, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ διὰ ταύτην σιωπῶντα ὄρι-
μοι γὰρ γενόμενοι ἐχαλαζώθησαν οἱ καρποὶ συμμορίας λεγομένης Τιβερίου, ἐν ἣ κεί-
ται ἡ κώμη Ἀριανζός, ἀφ' ἧς ὀρμᾶται. Ὁ τότεν πατήρ ἐννοῶν διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἡμαρ-
τίας συμβῆναι τοῦτο, εἰσιώπα. κγ) Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Α'. κδ) Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Β'.
κε) Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. κς) Εἰς τοὺς Μακκαβαίους. κζ) Εἰς Ἡρώνα τὸν φι-
λόσοφον. κη) Εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἄγροῦ ἐπιστάντα. κθ) Εἰς τὸν κατάπλον τῶν ἐξ Αἰγύ-
πτου ἐπιδημησάντων. λ) Ἐγκώμιον λεχθὲν εἰς τὸν μακάριον Ἀθανάσιον τὸν Ἀλεξαν-
δρείας ἐπίσκοπον. λα) Περὶ τῆς ἐν διαλέξεσιν εὐταξίας, καὶ ὅτι οὐ πάντες ἀνθρώπου
οὐδὲ πάντες καιροῦ τὸ διαλέγεσθαι περὶ θεότητος. λβ) Εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν λαὸν καὶ
τοὺς ποιμένας, ἐξ ἄγροῦ ἐπιστὰς μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμον. λγ) Εἰς ἑαυτὸν Α', καὶ πρὸς
τοὺς λέγοντας ἐπιθυμεῖν αὐτὸν τῆς καθέδρας Κωνσταντινουπόλεως. λδ) Περὶ θεολο-
γίας καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων. λε) Περὶ θεολογίας. λς) Συντακτῆριος εἰς τὴν τῶν
ΡΝ' ἐπισκόπων παρουσίαν. λζ) Περὶ φιλοπτωχίας. λη) Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα. λθ)
Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα. μ) Ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον. μα) Πρὸς παρθένον
παρανετικὸς. μβ) Δοξολογία. μγ) Κατὰ Ἀπολλινάριον πρὸς Κληδόσιον πρεσβύτερον
Α'. μδ) Κατὰ Ἀπολλινάριον πρὸς τὸν αὐτὸν Κληδόσιον πρεσβύτερον Β' Λόγος. με)
Ἐπιστολὴ πρὸς Νεκτάριον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. μς) Στηλιτευτικὸς κατὰ

¹ Λείπουσιν ἐν τῇ ἀρχῇ ἑξ φύλλα.

Ἑλλήνων καὶ κατὰ Ἰουλιανοῦ. μζ') Κατὰ τοῦ αὐτοῦ Ἰουλιανοῦ Στηλιτευτικὸς Λόγος Β'. μη') Εἰς τὴν χειροτοσίαν Δοάρων, Ὀμιλία ἐκδοθεῖσα Εὐλαλίῳ ἐπισκόπῳ. μθ') Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου. ν') Σημασία εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ. να') Μετάφρασις εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν.

ΛΓ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Πολλὴν ὑπὸ νοτίδος ὑπέστη κάκωσιν τόδε τὸ τεῦχος ἐν τε τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει. Ἔστι δ' ἐν σχήματι τετάρτου μεγάλου, φύλλα περιέχον 313, γεγραμμένον δὲ περὶ τὴν ΙΑ', ἢ γοῦν τὴν ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα. Ἐν τῇ ῥα φέρονται ἑνιαχοῦ σχόλια διαφόρων χειρῶν. Ἐν τισὶ δὲ τῶν Λόγων προτάσσονται στίχοι, οὓς καὶ ἡμεῖς μεταγράφομεν ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις. Ὁ μὲν οὖν πρῶτος Λόγος αὐτοῦ ἦν ὁ Πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν ἀρχῇ καὶ μὴ ἀπαρτήσαντας μετὰ τὸν πρεσβύτερον· ὃς καὶ ἠράνισται, ὡς εἴρηται. Εἶθ' οὕτως εὔρηται ταῦτα:

α') Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς ἐνεκεν καὶ αὐθις ἐπαρόδου ἐκεῖθεν διὰ τὴν τοῦ πρεσβυτέρου χειροτοσίαν· ἐν ᾧ τί τὸ τῆς ἱερωσύνης ἐπάγγελμα, καὶ ὅποιον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον¹. Μεθ' ἐν ὃ ἐξῆς στίχος:

Ἐμαθε πρῶτον ταῦτα, καὶ ἔρχεο ἱερατεύσων.

β') Εἰς Καισάριον τὸν ἀδελφὸν Ἐπιτάμιος, περιόντων ἔτι τῶν γονέων. γ') Εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα καὶ Βασίλειον, μετὰ τὴν ἐπάροδον τῆς φυγῆς, ἠνίκα ἐμελλον χειροτονεῖν αὐτὸν ἐπίσκοπον Σασίμων. δ') Εἰς τὸν πατέρα καὶ εἰς Βασίλειον, μετὰ τὴν χειροτοσίαν τὴν ἐν Σασίμοις, Ἀπολογητικὸς. ε') Εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα, ἠνίκα ἐπέτρεψεν αὐτὸν φροντίζειν τῆς Ναζιανζοῦ ἐκκλησίας. ς') Εἰρηρικὸς Α', Ἐπὶ τῇ ἐνώσει τῶν μοναζόντων.

Εἰρηρικῶν ὁ πρῶτος εἰς Θεὸν πόθος.

ζ') Εἰρηρικὸς Β', Εἰς τὴν σύμβασιν, ἦν μετὰ τὴν στάσιν ἐποιησάμεθα οἱ ὁμόδοξοι.

Ὁ δεῦτερος σύνδεσμος ὀρθοδοξίας.

η') Εἰρηρικὸς Γ', λεχθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῇ γενομένῃ τῷ λαῷ φιλονεικίᾳ περὶ ἐπισκόπων διενεχθέντων πρὸς ἀλλήλους.

Οὗτος τρίτος τρίφωτος εἰρήνης Λόγος.

θ') Πρὸς τοὺς πολιτευομένους ἀγωνιῶντας καὶ τὸν ἄρχοντα ὀργιζόμενον.

Ἄρχοις ἀρχομένοισι παραινέσεις εἰς ὁμόνοιαν.

ι') Εἰς τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν Γοργονίαν Ἐπιτάμιος.

Κανῶν ξυνεύνων σωφρόνων Γοργονία.

ια') Ἐπιτάμιος εἰς τὸν πατέρα ἐπὶ παρουσίᾳ Βασιλείου.

Γνώμονες ἡμερότητος Γρηγορίου τοκῆς
Γρηγόριος καὶ Νόννα, θεόφρονες ἀβραμιαῖοι.

¹ Περὶ τὰ τέλη τοῦ Λόγου εὔρηται τὸ σημεῖωμα τοῦτο ἐπὶ τῆς ῥα τοῦ τεύχους: «Εἰ δυνατόν, ὧ φίλοι ἱερεῖς καὶ ποιμένες, τὰς τοῦ ἐγγρηγόρου παραινέσεις καὶ διδασκαλίας ἐγγράψατε ἐπὶ νοητῆς πλακῆς τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ παταχοῦ, ὅπου περ ἂν ἦτε, περιφέρετε. Δι' ὑμᾶς γὰρ ταῦτα ἐγράφη, ἵνα τοῦτοις προσέχοντες μετ' ἐμπειρίας ποιμαίνητε· εἰ δ' οὐ, οὐαὶ ὑμῖν».

ιβ') Πρὸς Εὐνομιανούς, καὶ περὶ θεολογίας προσδιάλεξις, ἢ ὅτι οὐ παντὸς τὸ περὶ Θεοῦ διαλέγεσθαι, ἢ πάντοτε.

Καιρὸν δὲ τακτὸν τοῦ θεηγορεῖν μάθε.

ιγ') Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Α'.

Τὸν Υἱὸν ἐτρένωσεν ὁ πρῶτος Λόγος.

ιδ') Περὶ Υἱοῦ, Λόγος Β'.

Ὁ δεύτερος τὰ θεῖα τῆς Γραφῆς βάθη.

Ὁ δὲ τρίτος τὸ Πνεῦμα Πατρὸς καὶ Λόγου.

ιε') Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. ις') Πρὸς Ἀρειανούς καὶ εἰς ἑαυτὸν.

Τρόπος γένος δείκνυσιν, οὐ γένος τρόπον,

Καὶ χοῦς τὸν ἐκ γῆς, καὶ πνοὴ τὴν εἰκόνα.

ιζ') Εἰς Ἡρώνα τὸν φιλόσοφον ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπανελθόντα.

Τὸν τοῦ φιλοσόφου βίον Ἡρώνας μίμησαι,

Καὶ μετὰ τῆς χλαμύδος τὸν παράδεισον ἔχεις.

ιη') Πρὸς τὸν κατάπλουν, Εἰς τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ἐπιδημήσαντας.

. . . . ἐνταῦθα τοῖς Αἰγυπτίοις.

Τὸ τρισσὸν ἐν φῶς ὁ γλυκὺς θεηγόρος.

ιθ') Περὶ τῆς ἐν διαλέξεσιν εὐταξίας. κ') Περὶ δόγματος καὶ καταστάσεως ἐπισκόπων σχεδιασθεῖς.

Ποθεῖς γενέσθαι γνήσιος θεηγόρος ;

Λόγοις μαθητεύθητι τοῦ θεηγόρου.

κα') Περὶ θεολογίας.

Φῶτα θεηγορίας δεύτερα ταῦτα μάθε.

κβ') Εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν τοῦ λαοῦ προθυμίαν, ἣν ἐπεδείξαντο εἰς αὐτόν.

Τὸ νοθέτημα πᾶσιν ἀνθρώποις πρέπει,

Καὶ τῇ πόλει μάλιστα καὶ στεφηφόροις.

κγ') Εἰς ἑαυτὸν ἐξ ἀγροῦ ἐπιστάντα μετὰ τὰ κατὰ Μάξιμον.

Φιλοσοφεῖν ὁ Λόγος καὶ δόγματα θεῖα διδάσκει,

Καὶ καλοκάγαθὴ ποθέων καὶ ἀντιποθεῖσθαι.

κδ') Πρὸς Εὐάγγριον μοναχὸν περὶ θεότητος. κε') Πρὸς Νεκτάριον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. κς') Πρὸς Κληδόριον πρεσβύτερον, Ἐπιστολὴ Α'.

Τήνδε θεηγορίην δεκάριθμον ἔχων ἀκτίνε,

Φωτὶ τελειοτάτῳ πλησιφαῆς ἐγένου.

κζ') Πρὸς Κληδόριον, Ἐπιστολὴ Β'. κη') Κατὰ Ἑλλήνων καὶ κατὰ Ἰουλιανοῦ, Λόγος πρῶτος, κθ') Κατὰ Ἰουλιανοῦ.

Θεῶν θρίαμβος δεύτερος ψευδωνύμων,

Ἰουλιανῷ συντεταρταρωμένων.

λ') Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου. λα') Εἰς τὴν χειροτονίαν Δούρων, Ὀμιλία ἐκδοθεῖσα Εὐλαλίῳ ἐπισκόπῳ. λβ') Πρὸς παρθένον παραινετικὸς. λγ') Μετάφρασις εἰς τὸν Ἑκκλησιαστήν. λδ') Εἰς τοὺς μάρτυρας καὶ κατὰ Ἀρειανῶν.

Μετὰ τόνδε τὸν Λόγον, ἡ καὶ ἐν τοῖς προηγηθεῖσι ΛΓ', ΛΔ' καὶ ΛΕ' τεύχεσιν εὕρισκομένη Δοξολογία ἐτέτακτο, ὡς φαίνεται, ἐν τῷ τελευταίῳ διαμεμυδηκότι φύλλῳ, ἥπερ καὶ ἐπεγέγραπτο: Δοξολογία Ἑσπερινή¹.

ΛΖ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐν τῷδε τῷ τεύχει σχῆμα μὲν ἔχοντι τετάρτου μικροῦ, γεγραμμένῳ δὲ περὶ τὴν ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα καὶ ἐκ φύλλων 276 συγκειμένῳ, διήρηνται οἱ Λόγοι τοῦ Θεοῦ Πατρὸς εἰς δύο βιβλία, ἧτοι εἰς τοὺς ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγινωσκομένους, καὶ εἰς τοὺς μὴ ἀναγινωσκομένους. Τῶν οὖν ἐν τῷ Α' βιβλίῳ περιεχομένων προτάσσονται ὑπὸ νεωτέρας χειρὸς, τῆς ΙΔ' ἰσως ἑκατονταετηρίδος, τετράστιχα ἐπιγράμματα τοῦ Φιλῆ², ὧν τινὰ ἐξίτηλα γεγονάσιν ὑπὸ τε τοῦ χρόνου καὶ τῆς τοῦ βιβλιοδέτου κοπίδος· ἀλλ' οὐκ ὠκνήσαμεν ἀναπληρῶσαι αὐτὰ καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον ἑκατοντόπον καταστήσαι. Ἐν μὲν οὖν τῷ Α' βιβλίῳ οἱ ἐξῆς περιλαμβάνονται Λόγοι:

α') *Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα, Α'.*

[Εἰ ζῆ τὰ νεκρὰ τῆς φθορᾶς ἐφθαρμένης,
Ἐδειξε Χριστὸς τῆς ταφῆς ἀνηγμένος.
Εἰ ζῆ δὲ καὶ νοῦς εἰς ψυχὴν ἤκων λόγων,
Ὁ γρήγορος νοῦς εὐφυῶς ἂν δεικνύοι.]

β') *Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα, Β'.*

[Ἐμπνευσις ἰδοῦ τοῖς θανοῦσι δευτέρα,
Νοημάτων ἔχουσα καὶ τέχνης βάθος.
Παρῆκε γὰρ δὴ τὴν Ἑλισσαίου τρίτην
Ὁ γρήγορος νοῦς, τῆς σκιᾶς πεπαυμένης.]

γ') *Εἰς τὴν καιρὴν Κυριακὴν καὶ εἰς τὸν μάρτυρα Μάμαντα, καὶ περὶ ἐγκαινίων.*

[Μάμας ἀμολγαῖς εὐπαθῶν πρὶν δορκάδων
Πανηγυρικοὺς δεῦρο θηλάζει κρότους,
Καὶ τοῦ χρόνου δείκνυσι τὴν βασιλίδα,
Ἡ Πάσχα καινὸν καὶ ψυχῶν ἔαρ φύει.]

δ') *Εἰς τὴν Πεντηκοστὴν καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει.*

[Ἄλλ' οὐδ' ὁ νυνὶ συντεθείς, πάτερ, Λόγος
Τοῦ πανσόφου Πνεύματος ἐγράφη δίχα·
Καὶ γὰρ ἕνα κρίνει σε τῶν Ἀποστόλων
Γλώττης ξένης πνέοντα πυρφόρον μένος.]

ε') *Εἰς τοὺς Μακκαβαίους. Ἐρρέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει.*

[Ἐδειξε Γρηγόριος ἐκ τοῦ νῦν Λόγου,
Πῶς δύναται νοῦς ζωγραφεῖν πάντα χροᾶ·
Μικροῦ γὰρ αὐτοὺς ἠνθρακωμένους βλέπω
Τοὺς παντοδαποὺς τῷ Θεῷ στεφανίτας.]

¹ Ἴδε ὀπίσθι τὴν ἐν τεύχ. ΛΓ', σελ. 22 πρώτην ὑποσημείωσιν.

² Τοῦ Μανουὴλ δηλονότι, ἀκμάσαντος τῷ 1280—1330, δς καὶ τὸ *Περὶ ζῶων ιδιότητος* συνέγραψε ποίημα. Τοῦτου δὲ τὰ διάφορα ποιήματα ἐξεδόθησαν ἐν δυοῖς τόμοις ὑπὸ Ἐμ. Μιλλέρου (Em. Miller. Paris. 1855—1857), ἐν οἷς εὕρηται καὶ τὰνωτέρω Ἐπιγράμματα, διάφορον ἐνιαχοῦ ἔχοντα τὴν γραφὴν. Ἐκ τῆς ἐκδόσεως οὖν ταύτης [τόμ. Β', σελ. 340-352] ἀναπληροῦμεν ἐνταῦθα τὰ ἐν τῷ χειρογράφῳ ἐφθαρμένα, ἅπερ καὶ περιχλείομεν ἐν ἀγκύλαις.